

Rauman kaupungin ympäristöterveydenhuollon
valvontasuunnitelma 2022

Sisällys

1. Johdanto	5
2. Rauman kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma	5
2.1. Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma.....	5
2.2. Toimintaympäristön muutokset	5
2.3. Valvonnan voimavarat ja tehtäväjako.....	6
2.3.1. Henkilöstö.....	6
2.3.2. Voimavarojen jako eri toimialoille.....	6
2.4. Valvontavoimavarojen riittävyys	9
2.5. Koulutus.....	9
2.6. Tietojärjestelmät.....	10
2.7. Toimintajärjestelmä ja erityistilanteisiin varautuminen	10
2.8. Viestintä	11
2.9. Toimitilat	11
2.10. Valvonnan maksullisuus.....	11
2.11. Suunnitelman toteutumisen seuranta ja raportointi.....	12
3. Elintarvikevalvonta	13
3.1. Lainsäädäntö	13
3.2. Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma (VASU) ja valtakunnalliset valvontaprojektit.....	13
3.3. Valvontakohteet	14
3.4. Elintarvikelain mukaiset tarkastukset.....	15
3.5. Toimijan vaihtuminen, toiminnan keskeyttäminen ja toiminnan lopettamine	16
3.6. Elintarvikkeiden ulkomyynti ja liikkuvien elintarvikehuoneistojen valvonta	16
3.7. Alkutuotantopaikkojen tarkastukset.....	17
3.8. Lahtivajat	17
3.9. Maksut	17
3.10. Ruokamyrkytysepidemiat ja elintarvikkeisiin liittyvät terveysvaaratilanteet	18
3.11. Voimavarat ja henkilöstön pätevyys	18
4. Terveystensuojelulain mukainen valvonta	19
4.1. Lainsäädäntöön, valvonnan ohjeistukseen ja toimintatapoihin liittyvät muutokset	19
4.2. Elinympäristöterveyden edistäminen ja muu viranomaisyhteistyö	19
4.3. Valvontakohteet	20

4.4. Tarkastustiheydet.....	20
4.5. Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan tarkastukset.....	21
4.5.1. Suuret yleisötilaisuudet.....	21
4.5.2. Tupakkalain mukaiset tarkastukset.....	21
4.6. Ilmoitusten käsittely.....	22
4.7. Asunnoissa ja muissa oleskelutiloissa esiintyvien terveyshaittojen selvittäminen	22
4.8. Terveydensuojelulain mukaiset säännöllisen valvonnan tarkastukset	22
4.9. Laivatarkastukset.....	22
4.10. Talousveden valvonta	22
4.11. Uimavesien ja uimapaikkojen valvonta.....	23
4.11.1. Näytteenotto yleisiltä uimarannoilta, uimarantaluokitus ja uimavesiprofiilit	23
4.11.2. Näytteenotto maauimalasta, muista uima-allasvesistä ja kylpyaltaista.....	24
4.12. Terveydensuojeluvalvontaan käytettävät voimavarat	24
4.13. Terveydensuojeluvalvonnasta perittävät maksu	25
5. Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta	26
5.1. Lainsäädäntöön, valvonnan ohjeistukseen ja toimintatapoihin liittyvät muutokset	26
5.2. Valvontakohteet	27
5.3. Tupakkalain ja lääkelain mukaiset tarkastukset.....	27
5.4. Myyntilupahakemusten käsittely.....	28
5.5. Tupakka- ja lääkelain mukaiseen valvontaan käytettävissä olevat voimavarat	28
5.6. Valvonnasta perittävät maksut	28
6. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta	29
6.1. Johdanto.....	29
6.1.1. Lainsäädännön muutokset.....	29
6.2. Kuntien suunnitelmat.....	29
6.3. Voimavarat.....	30
6.3.1. Eläinlääkäreiden määrä ja tehtäväjako	30
6.3.2. Muu henkilöstö	31
6.3.3. Voimavarojen riittävyyden arviointi	31
6.3.4. Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	33
6.4. Tietojärjestelmät.....	33
6.5. Viestintä.....	34
6.6. Maksullisuus	35

6.7. Valvonnan toimeenpano	35
6.8. Eläinten terveyden valvonta	35
6.8.1. Eläintautivalmius.....	35
6.8.2. Terveysvalvontaohjelmat	36
6.8.3. Muu tautiseuranta.....	37
6.9. Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti	37
6.10. Eläinten lääkitsemisen valvonta	37
6.11. Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti	37
6.12. Eläinten hyvinvoinnin valvonta	38
6.12.1. Tarkastukset.....	38
6.12.2. Pakkokeinot.....	38
6.12.3. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset.....	39
6.12.4. Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus.....	40
6.13. Eläimistä saatavat sivutuotteet.....	40
6.13.1. Sivutuotteita käyttävät toimijat	40
6.13.2. Sivutuotteiden hautaaminen	40
6.14. Täydentävien ehtojen valvonta.....	40
6.15. Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen	41
6.15.1. Peruseläinlääkäripalvelu.....	41
6.15.2. Tuotantoeläinten terveydenhuolto.....	41
6.15.3. Kiireellinen eläinlääkäriapu	42
6.15.4. Saatavuus- ja laatutavoitteet.....	42
6.15.5. Toimitilat	44
6.15.6. Välineresurssit.....	44
6.16. Seuranta, arviointi ja raportointi.....	45

1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuolto on ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä. Terveydenhuoltolain (1326/2010) määritelmien mukaisesti ympäristöterveydenhuolto on osa perusterveydenhuoltoa. Toiminnan tavoitteena on ehkäistä ihmisen elinympäristössä esiintyvistä tekijöistä johtuvia sairauksia.

Terveydenhuoltolain 21 §:ssä todetaan, että ympäristöterveydenhuollosta säädetään terveydenhuoltolain lisäksi terveydensuojelulaissa (763/1994), elintarvikelaissa (23/2006), tupakkalaissa (549/2016) ja eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009). Rauman kaupungin ympäristöterveydenhuolto huolehtii lisäksi lääkelain (395/1987) 54a – 54d §:n mukaisesta nikotiinivalmisteiden myynnin valvonnasta ja säteilylain (859/2018) 15 §:ssä tarkoitetusta valvonnasta. Keskeisin valvottava lainsäädäntö on listattu tämän suunnitelman liitteeseen 1.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädännössä kunnille on säädetty velvollisuus laatia säännöllistä valvontaa koskevat valvontasuunnitelmat kullekin valvonnan osa-alueelle. Hyväksytty suunnitelma viedään valtakunnalliseen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmään (VYHA). Rauman ympäristöterveydenhuollossa on katsottu, että mm. toimintaympäristön, valvontakohteiden ja lainsäädännön jatkuvien muutosten vuoksi valvontasuunnitelmaa on tarpeen päivittää ja kehittää sekä laatia valvontakohdekohtaiset valvontasuunnitelmat vuosittain.

Suunnitelman laatimisessa tulee ottaa huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma sekä toimialakohtaiset valtakunnalliset valvontaohjelmat.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajalle maksullista lukuun ottamatta eläinsuojelu- ja eläintautilakien mukaista valvontaa. Kunta perii hyväksymänsä taksan mukaiset valvontamaksut.

2. Rauman kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma

2.1. Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2020–2024 on julkaistu syyskuussa 2019. Valvontaohjelmakauden teemaksi on valittu yhdenmukaisen valvonnan ja yhteistyön edistäminen, joista ensin mainittu sisältää valvonnan laadun parantamisen. Ohjelman mukaan teemaa voidaan edistää seuraavia tavoitteita toteuttamalla: aluehallintovirastojen tekemät arviointi- ja ohjauskäynnit, viranomaisyhteistyö, yhteistyö toimijoiden kanssa ja varautuminen.

2.2. Toimintaympäristön muutokset

Ympäristöterveydenhuolto toimii Rauman kaupungissa sote-toimialalla. Sote-uudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirretään maakunnallisille hyvinvointialueille, jotka aloittavat toimintansa vuoden 2023 alusta. Ympäristöterveydenhuolto ei kuulu maakunnallisille alueille siirrettäviin tehtäviin. Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarinen selvitystyöryhmä antoi loppuraporttinsa tammikuussa 2021. Selvityksessä ehdotetaan, että hyvinvointialueille siirrettäisiin ympäristöterveydenhuollon tehtävät 1.1.2026. Selvityksen mukaan lainsäädännön valmistelu tulisi suorittaa siten, että hyvinvointialueen tehtäväala olisi tiedossa ennen huhtikuussa 2025 järjestettäviä aluevaaleja.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävät pitää järjestää vuoden 2023 alusta alkaen erillään sote-toimialasta. Vuoden 2021 aikana on valmisteltu ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen

perustamista Etelä-Satakunnan ympäristötoimistoon kuuluvien kuntien kanssa. Toisena vaihtoehtona on ympäristöterveydenhuollon sijoittuminen uuteen paikkaan Rauman kaupungin organisaatiossa. Yhteistoiminta-alue toimisi vastuukuntaperiaatteella, ja vastuukuntana toimisi Säkylän kunta. Päätös siitä, perustetaanko yhteistoiminta-alue, pyritään tekemään vuoden 2022 alussa.

Jos yhteistoiminta-alueen perustamisesta päätetään, valmistellaan vuoden 2022 aikana toiminnan siirtäminen yhteistoiminta-alueelle Säkylän kunnan organisaatioon. Siirtymisen valmistelu ja siihen liittyvät toiminnan yhtenäistämiseen liittyvät tehtävät tulevat todennäköisesti viemään merkittävästi henkilöstön työaikaa. Tästä syystä vuonna 2022 työaikaa voitaneen organisaatiomuutokseen liittyvien tehtävien lisäksi käyttää ainoastaan valvontatehtäviin ja muihin välttämättömiin tehtäviin. Työaikaa ei voida juurikaan varata muihin kehittämistehtäviin tai projekteihin. Jos yhteistoiminta-alueetta ei perusteta, valmistellaan vuoden 2022 aikana toiminnan siirtyminen kaupunkiorganisaation sisällä.

Covid-19-epidemia on vaikuttanut edelleen merkittävästi myös ympäristöterveydenhuollon toimintaan vuoden 2021 aikana. Eläinlääkintähuollossa kunnaneläinlääkäreille palkattiin kevään epidemiahuipun ajaksi avustajat tartuntariskin pienentämiseksi. Terveysvalvonnan henkilöstön työaikaa on käytetty terveystarkastusten lisäksi tartuntatautilain mukaisiin tehtäviin, kuten tarkastuksiin, tartunnanjäljitykseen liittyviin tehtäviin, turisteilta vaadittavien koronatodistusten tarkastamisen järjestämiseen sekä koronaepidemiaan liittyvään neuvontaan ja tiedottamiseen. Suunnitelmaa kirjoitettaessa epidemiatilanne on jälleen heikentymässä, minkä vuoksi työajan käyttäminen mahdollisuuksien mukaan koronaepidemian leviämisen ehkäisemiseksi tehtäviin toimenpiteisiin voi olla tarpeen myös vuonna 2022. Tarvittava työaika otetaan säännölliseen valvontaan varatusta työajasta.

2.3. Valvonnan voimavarat ja tehtäväjako

2.3.1. Henkilöstö

Ympäristöterveydenhuollon tehtävissä työskentelee vuonna 2022 viisi terveystarkastajaa, ympäristöterveydenhuollon johtaja, kolme kunnaneläinlääkärinä, valvontaeläinlääkäri sekä toimistos sihteeri. Valvontaeläinlääkärin työajasta 50 % lasketaan käytettäväksi Rauman kaupungin alueella. Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä olevat voimavarat ovat vuonna 2022 noin 10,5 henkilötyövuotta. Toiminnan tukipalvelut saadaan Rauman kaupungilta.

Edellä mainittujen lisäksi yksi kunnaneläinlääkärin virka on täytettynä 50 %:n työajalla. Viranhaltijan tehtävänä on toimia sijaisena muiden kunnaneläinlääkäreiden vuosilomasijaisuuksien ja muiden poissaolojen aikana. Sijaiseläinlääkärin virkaa ei ole laskettu mukaan voimavaroihin, koska sijaisia ei niihin lasketa.

Rauman kaupunki on tehnyt Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston kanssa valvontaeläinlääkäreiden työtä koskevan yhteistyösopimuksen, jonka mukaisesti valvontaeläinlääkärin sijaisena toimii ensisijaisesti toinen valvontaeläinlääkäri. Lisäksi valvontayksiköiden tekemillä päätöksillä on annettu Rauman, Sastamalan seudun ja Etelä-Satakunnan valvontaeläinlääkäreille toimivalta kaikkien näiden valvontayksiköiden alueella.

2.3.2. Voimavarojen jako eri toimialoille

Ympäristöterveydenhuollon eri toimialoille laskennallisesti kohdistettavat voimavarat käyvät ilmi taulukosta 1. Terveystarkastajista kaksi on erikoistunut terveydensuojeluvalvonnan ja kaksi elintarvikevalvonnan tehtäviin. Yksi terveystarkastajista tekee sekä elintarvike- että terveydensuojeluvalvonnan tehtäviä. Toimistos sihteeri tekee tavanomaisten toimistotehtävien lisäksi

mm. ilmoitusten ja hakemusten käsittelyyn, näytetulosten kirjaamiseen ja eläinlääkäripäivystyksen hallinnointiin liittyviä tehtäviä.

Laskelmissa käytetty vuosittaisten henkilötyöpäivien määrä on 220. Laskelmat ovat suuntaa-antavia.

Terveystarkastajien käytettävissä oleva laskennallinen työaika on 1 100 henkilötyöpäivää (htpv). Ympäristöterveydenhuollon johtajan käytettävissä on laskennallisesti 220 htpv. Ympäristöterveydenhuollon johtajan arvioidaan käyttävän vuonna 2022 hallinnollisiin tehtäviin (mm. henkilöstö- ja taloushallinnon tehtäviin) noin 110 htpv ja jolloin varsinaisiin ympäristöterveydenhuollon tehtäviin jää käytettäväksi noin 110 htpv. Tästä ajasta käytetään laskennallisesti eläinlääkintähuoltoon liittyviin tehtäviin noin 20 htpv, elintarvikevalvonnan tehtäviin noin 40 htpv, terveydensuojelulain mukaisiin tehtäviin noin 40 htpv ja tupakka- ja lääkelain mukaisen valvonnan tehtäviin noin 10 htpv. Valvontaeläinlääkärin työajasta 5 % (5 htpv) on varattu Raumalla tapahtuvaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon valvontaan.

Eläinlääkintähuollon tehtäviin on käytettävissä noin 3,5 henkilötyövuotta sekä ympäristöterveydenhuollon johtajan työpanos.

Taulukossa 1 on esitetty suunnitelma voimavarojen jakamisesta terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon eri osa-alueille. Taulukon lukuihin sisältyvät suunnitelmalliseen valvontaan käytettävien voimavarojen lisäksi myös muihin kyseisen osa-alueen valvontatehtäviin käytettävät voimavarat sekä laskennallinen osuus muihin kuin varsinaisiin valvontatehtäviin käytettävästä ajasta.

Taulukko 1. Suunnitelma valvontavoimavarojen jakautumisesta valvonnan eri osa-alueille
Htv = henkilötyövuosi, htpv = henkilötyöpäivä

Toimiala	htv	htpv
Elintarvikevalvonta	2,95	650
Terveydensuojelulain mukainen valvonta	2,25	495
Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta	0,20	45
Peruseläinlääkäripalvelut ja päivystys	3,05	670
Eläinsuojelu ja eläintautivalvonta	0,55	120
Toimistosihteerin tehtävät	1,0	220
Hallinnolliset tehtävät	0,5	110
Yhteensä	10,5	2310

Terveysvalvonnassa on tehtäviä, jotka eivät ole varsinaisia valvontatehtäviä, mutta joiden tekemiseen on silti varattava aikaa. Tästä syystä valvontaan käytettävissä oleva aika on huomattavasti pienempi kuin taulukossa 1 esitetty kokonaistyöaika. Taulukossa 2 on esitetty arvio näihin muihin tehtäviin terveysvalvonnassa käytettävästä työajasta. Kokonaisuudessaan muihin kuin valvontatehtäviin on vuonna 2022 arvioitu kuluvan 358 henkilötyöpäivää. Koska tupakkalain mukaisen valvonnan ja nikotiinivalmisteiden myynnin valvonnan osuudet valvontaan käytettävästä työajasta ovat suhteellisen pieniä, näitä tehtäviä ei ole huomioitu laskelmassa.

Taulukossa 3 on esitetty laskelma elintarvikevalvontaan käytettävissä olevan terveystarkastajien työajan jakaantumisesta eri tehtäviin, ja taulukossa 4 on esitetty vastaava laskelma terveydensuojeluvälvontaan käytettävissä olevan terveystarkastajien työajan jakaantumisesta eri tehtäviin.

Taulukko 2. Arvio terveystarkastajien muihin kuin valvontatehtäviin kuluva ajasta sekä käytetyn ajan laskennallisesta jakautumisesta valvonnan eri osa-alueille
Elint = elintarvikevalvonta, Tesu = terveydensuojelulain mukainen valvonta

Tehtävä	htpv	Elint	Tesu
Tiedonhallintajärjestelmä	30	12	18
Toimintajärjestelmän ylläpito	13	7	6
Eriyistilannesuunnittelu ja varautuminen	6	2	4
Internet-sivujen ylläpito, tiedottaminen	4	2	2
Koulutus	50	25	25
Postin käsittely, kirjallisuuteen ja säädöksiin tutustuminen	45	21	24
Työkokoukset	35	16	19
Työn suunnittelu ja raportointi	15	8	7
Asiakkaiden neuvonta ja ohjaus	150	70	80
Yhteensä	348	157	200

Taulukko 3. Elintarvikevalvonnan tehtäviin käytettävissä olevan terveystarkastajien työajan jakautuminen

Tehtävä	Työajan käyttö htpv yhteensä
Muut kuin valvontatehtävät	157
Ilmoitusten käsittely (noin 30 kpl)	8
Ensitarkastukset (noin 30 kpl)	30
Asiakasvalitusten ja ruokamyrkytyspäilyjen käsittely	6
Suunnitelman mukaiset elintarvikevalvonnan tarkastukset	393
Uusintatarkastukset	20
Näytteenotto	4
Ulkomyynnin ja suurten yleisötilaisuuksien valvonta	20
Pakkokeinojen valmistelu	6
Rakennuslupalausunnot	6
Yhteensä	650

Taulukko 4. Terveystarkastajain mukaisiin tehtäviin käytettävissä olevan terveystarkastajien työajan jakaantuminen

Tehtävä	Työajan käyttö htpv yhteensä
Muut kuin valvontatehtävät	200
Ilmoitusten käsittely (n. 30 kpl)	8
Ensitarkastukset	30
Asunnontarkastukset ja näytteenotot (noin 40 kpl)	50
Koulujen ja päiväkotien epäilyyn perustuvat tarkastukset	20
Laivatarkastukset (n. 50 kpl)	30
Lausunnot, sidosryhmäyhteistyö	25
Asiakasvalitusten käsittely (muut kuin sisäilma)	6
Haittaeläinasiat	6
Uimavesinäytteenotto, uimavesivalvontaan liittyvät tehtävät	11
Talousvesivalvontaan liittyvät tehtävät	12
Suunnitelman mukaiset tarkastukset	77
Uusintatarkastukset	10
Pakkokeinojen valmistelu	10
Yhteensä	495

2.4. Valvontavoimavarojen riittävyys

Toimialakohtaisissa suunnitelmissa on esitetty toimialoittain laskelmat valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti lasketusta suunnitelmalliseen valvontaan tarvittavasta valvontavoimavarojen vähimmäistarpeesta ja käytettävissä olevista voimavaroista. Laskennallisesti nykyiset voimavarat ovat valtakunnalliseen valvonnan ohjaukseen tehdyt muutokset huomioiden riittävät, jos esimerkiksi toimijoiden neuvontaan ja ohjaukseen käytettävä työpanos pystytään pitämään riittävän alhaisena.

Vaikka voimavarat ovat laskennallisesti riittävät, on käytännön kokemus osoittanut, että tavoitteisiin pääseminen on haastavaa. Tähän vaikuttavat mm. suunnittelemattomat poissaolot, erilaiset häiriötilanteet kuten epidemiaepäilyt, tavanomaista suurempaa työpanosta vaativat tarkastukset, työajan käyttö toimijoiden ohjaukseen ja neuvontaan sekä se, että sirpaleisesta ja monimuotoisesta työnkuvasta johtuen ajankäytön tarkka suunnittelu on käytännössä mahdotonta.

2.5. Koulutus

Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö on korkeakoulutettua, ja ympäristöterveydenhuollon tehtävät ovat vaativia asiantuntijatehtäviä. Tehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää jatkuvaa tietojen ajan tasalla pitämistä ja osaamisen kehittämistä. Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan hyvä koulutustavoite olisi peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen keskimäärin kahdeksan koulutuspäivää vuodessa viranhaltijaa kohden.

Valvonta-asetuksessa (EU) 2017/625 edellytetään, että virallista valvontaa suorittavan henkilöstön on saatava toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta ja tarvittaessa säännöllistä lisäkoulutusta.

Henkilökuntaa kannustetaan ylläpitämään ja kehittämään ammattitaitoaan osallistumalla ajankohtaisiin koulutustilaisuuksiin. Jatkuva säädösmuutosten, uusien ohjeiden ja tutkimustulosten seuraaminen sekä omatoiminen tiedonhaku ovat myös välttämättömiä ammattitaidon ylläpitämiseksi. Vuodelle 2022 laaditaan erillinen koulutussuunnitelma osana Rauman kaupungin koulutussuunnitelmaa.

Terveysvalvonnan henkilöstön koulutustilaisuuksien osallistumismaksuja varten on terveystalouden vuoden 2022 talousarvioon varattu 4 000 €. Lisäksi on varauduttu koulutukseen liittyviin majoituskuluihin (3500 €) ja koulutusmatkoista aiheutuviin kuluihin. Vaikka koulutustilaisuuksiin on koronaepidemian jälkeenkin todennäköisesti mahdollista osallistua valtaosin myös etäyhteydellä, on viranhaltijoiden verkostoitumisen, tietojen vaihdon, vertaistuen ja työhyvinvoinnin kannalta tärkeää, että henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua epidemiatilanteen salliessa myös sellaisiin lähikoulutuksiin, jotka antavat mahdollisuuden eri valvontayksiköissä työskentelevien viranhaltijoiden tutustumiseen ja kanssakäymiseen. Eläinlääkintähuollon henkilöstön koulutuksen osallistumismaksuihin on varattu 1 500 €:n määräraha, ja majoituskuluihin 1 000 €:n määräraha.

Suuri osa ympäristöterveydenhuollon koulutuksista on keskusviranomaisten järjestämiä koulutuspäiviä, joista ei peritä osallistumismaksua tai joiden osallistumismaksut ovat hyvin kohtuulliset. Aluehallintoviraston järjestämät työnohjauspäivät ja työkokoukset ovat maksuttomia samoin kuin Rauman kaupungin sisäinen koulutus

2.6. Tietojärjestelmät

Terveysvalvonnan valtakunnallisen toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmän VATIn kehitystyöhön osallistutaan edelleen aktiivisesti vuonna 2022.

Rauman kaupunki ottaa vuonna 2022 käyttöön taloushallinnon uuden Unit4-toiminnanohjausjärjestelmän. Ympäristöterveydenhuollossa tehdään käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet. Asianhallintaohjelmiston (Assi ja Valmu) käyttämistä kehitetään ja harjoitellaan edelleen.

Ruokavirasto on kehittämässä tiedonhallintajärjestelmää eläinsuojeluvalvontaan liittyvien valvontatietojen kirjaamiseen, hallintaan ja raportointiin. Järjestelmän kehitystä seurataan, ja järjestelmä otetaan mahdollisuuksien mukaan käyttöön sen valmistuttua.

2.7. Toimintajärjestelmä ja erityistilanteisiin varautuminen

Ympäristöterveydenhuollon toimintajärjestelmää ylläpidetään. Vuonna 2021 pidetyssä terveystalouden laatupäivässä laadittuun kehittämissuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet toteutetaan. Keväällä 2022 toimialan toimintajärjestelmän mukainen sisäinen auditointi kohdistuu terveystalouden tarkastusprosessiin. Vuoden 2022 alussa pidetään eläinlääkintähuollon laatupäivä. Erityistilannesuunnitelmaa pidetään resurssien puitteissa ajan tasalla.

Jos ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen perustamisesta päätetään, keskitytään vuoden 2022 aikana Rauman ja Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston ympäristöterveydenhuoltojen toimintajärjestelmien yhtenäistämiseen ja yhdistämiseen. Varavoimaa testataan säännöllisesti kahden kuukauden välein ja Virve-puhelinten käyttöä harjoitellaan vähintään kerran. Erityistilanneharjoituksiin osallistutaan aktiivisesti, jos soveltuvia harjoituksia järjestetään vuonna 2022.

2.8. Viestintä

Internet –sivujen sisältöä pyritään kehittämään siten, että yleisimmissä kysymyksissä asiakkaat voidaan ohjata hakemaan tarvittavat tiedot nettisivuilta.

Jos ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen perustamisesta päätetään, suunnitellaan ja toteutetaan vuoden 2022 aikana yhteistoiminta-alueen internet-sivut.

Asiakkaiden neuvontaan ja ohjaukseen on valvontasuunnitelmassa varattu terveystarkastajien työaikaa 150 henkilötyöpäivää, mikä tarkoittaa noin 4,5 tuntia viikossa henkilöä kohti.

2.9. Toimitilat

Lensunkadulla tyhjänä olevien laboratoriotilojen muutostöiden suunnitelmat ovat valmistuneet vuoden 2021 aikana. Urakka on tarkoitus kilpailuttaa vuoden vaihteessa, ja muutostyöt tehdään vuoden 2022 aikana. Tyhjiä tiloista rakennetaan kunnaneläinlääkäreiden yhteiset vastaanottotilat, jolloin Uotilassa olevasta erillisestä, kahden eläinlääkärin vastaanotosta voidaan luopua.

2.10. Valvonnan maksullisuus

Uusi elintarvikelaki tuli voimaan 21.4.2021. Laissa säädettiin uutena asiana kunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta perittävästä valvonnan perusmaksusta. Valvonnan perusmaksu on veroluonteinen maksu, jonka suuruudeksi on laissa säädetty 150 €. Valvonnan perusmaksu peritään kaikilta vuoden ensimmäisenä päivänä elintarvikevalvonnan rekisterissä olevilta elintarvikehuoneistoilta lukuun ottamatta joitakin laissa erikseen säädettyjä poikkeuksia.

Terveysuojelulain muutos, jossa säädetään terveysuojelulain mukaisen valvonnan perusmaksusta, on hyväksytty eduskunnassa 17.11.2021. Suunnitelmaa kirjoitettaessa lailla puuttuu vielä presidentin hyväksyntä. Terveysuojelulain mukainen valvonnan perusmaksu vastaa periaatteiltaan elintarvikelaissa säädettyä valvonnan perusmaksua. Myös terveysuojelulain mukainen valvonnan perusmaksu peritään toimijoilta ensimmäisen kerran vuoden 2022 alussa. Lakimuutokset lisäävät merkittävästi valvontamaksujen osuutta terveysvalvonnan rahoituksessa.

Valvonnan perusmaksun periminen tulee edellyttämään joidenkin toimintatyyppien osalta tietojärjestelmän kirjausten tarkistamista, jotta maksu ei tule perittäväksi niiltä valvontakohteilta, jotka lainsäädännössä on jätetty maksuvelvollisuuden ulkopuolelle. Kirjausten, laskutustietojen ja laskutusaineistojen tarkistaminen ja korjaaminen tulevat vaatimaan työaikaa alkuvuonna.

Valvonnan perusmaksun lisäksi elintarvike- ja terveysuojeluvalvonnassa peritään edelleen suoriteperusteiset valvontamaksut. Elintarvikevalvonnan näytteenotosta ei kuitenkaan enää peristä maksua. Suoriteperusteinen maksu peritään useimmista tarkastuksista, valvontasuunnitelmaan sisältyvien viranomaisnäytteiden tutkimisesta sekä ilmoitusten ja hakemusten käsittelystä.

Tupakka- ja lääkelakien mukaisesta valvonnasta peritään tupakkatuotteiden ja nikotiinivalmisteiden myyntiluvan haltijoilta vuosittainen valvontamaksu, jonka suuruus riippuu tupakkalain mukaisen valvontamaksun osalta myyntipisteiden määrästä. Vuosittaisen maksun lisäksi peritään maksu hakemusten käsittelystä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan hyväksymä taksa on nähtävillä sosiaali- ja terveystoimialan internet -sivuilla.

Eläinsuojeluvalvonnan käynnit ovat maksuttomia. Osa eläintautilvalvonnan suoritteista on maksullisia, mutta maksun perii valtio.

2.11. Suunnitelman toteutumisen seuranta ja raportointi

Tietoja valvontakohteista, tehdyistä tarkastuskäynneistä ja näytteenotoista, käsitellyistä hakemuksista ja ilmoituksista, käytetyistä pakkokeinoista ja tehdyistä muista valvontatoimenpiteistä ylläpidetään valtakunnallisessa toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmässä, VATI:ssa, missä ne ovat myös keskusviranomaisten käytettävissä. Suunniteltujen terveystarkastusten toteutumista seurataan ajantasaisesti VATIn seuranta- ja raportointitoimintojen avulla. Toteutuminen käsitellään neljännesvuosittain terveystarkastuksen työkokouksissa.

Valvontasuunnitelman toteutumisesta ja tarkastusten tuloksista laaditaan yhteenveto, joka esitetään tiedoksi sosiaali- ja terveystieteiden valtuutetuille vuoden 2023 maaliskuun loppuun mennessä. Yhteenvedossa selvitetään ainakin toteutuneiden suunnitelman mukaisten tarkastusten ja muiden tarkastusten määrät kohdetyypeittäin, hyväksymispäätösten, käsiteltävien ilmoitusten ja myönnettyjen myyntilupien määrät, tiedot kertyneistä maksutuloista sekä yleinen arvio valvontasuunnitelman toteutumisesta ja käytetyn työpanoksen riittävydestä. Yhteenvedossa pyritään arvioimaan myös tarkastusten kattavuutta, voimavarojen riittävyyttä ja valvonnan kohdentumisen onnistumista. Jos toteutuma eroaa merkittävästi suunnitelmasta, pyritään selvittämään syyt suunnitelmasta poikkeamiselle.

Valvontasuunnitelman toteutumiseen liittyvät tiedot raportoidaan VYHA –järjestelmän kautta. Kopio VYHA-järjestelmään kirjatusta suunnitelman toteutumisen avioinnista liitetään valtuutetuille laadittuun yhteenvetoon. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointia koskeva pöytäkirjanote liitteineen viedään valtakunnalliseen ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmään (VYHA).

Valvontasuunnitelman toteutumisesta laadittua yhteenvetoa käytetään soveltuvin osin hyväksi vuodelle 2024 laadittavaa valvontasuunnitelmaa valmisteltaessa. Ajantasaisen seurannan tietoja käytetään hyväksi vuoden 2023 suunnitelmaa laadittaessa.

Tavoitteet

- Valmistellaan toiminnan siirtyminen yhteistoiminta-alueelle tai uuteen paikkaan kaupungin organisaatiossa siten, että toiminnalle aiheutuvat häiriöt jäävät muutosvaiheessa mahdollisimman pieniksi
- Osallistutaan valtakunnallisen VATI-tietojärjestelmän kehittämistyöhön
- Otetaan käyttöön uusi taloushallinnon toiminnanohjausjärjestelmä Unit4
- Kehitetään asianhallintaohjelmiston (Assi ja Valmu) käyttöä
- Terveystarkastuksen vuoden 2021 laatupäivässä laaditun kehittämissuunnitelman toimenpiteet toteutetaan
- Jos yhteistoiminta-alueen perustamisesta päätetään, yhtenäistetään ja yhdistetään Rauman ja Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston ympäristöterveydenhuoltojen toimintajärjestelmät.
- Järjestetään eläinlääkintähuollon laatupäivä vuoden 2022 alussa
- Testataan varavoima säännöllisesti
- Harjoitellaan Virve-puhelinten käyttämistä
- Jos ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen perustamisesta päätetään, suunnitellaan ja toteutetaan yhteistoiminta-alueen internet-sivut
- Osallistutaan kunnaneläinlääkäreiden yhteisvastaanottoilojen rakentamisen suunnitteluun
- Huolehditaan valvonnan perusmaksun perimisen edellyttämistä toimenpiteistä
- Käsitellään valvontasuunnitelman toteutumista säännöllisesti työkokouksissa
- Laaditaan valtuutetuille yhteenveto valvontasuunnitelman toteutumisesta maaliskuun 2023 loppuun mennessä

3. Elintarvikevalvonta

3.1. Lainsäädäntö

Uusi elintarvikelaki (297/2021) tuli voimaan 21.4.2021. Elintarvikelain 27 §:ssä säädetään kunnan tehtävistä. Kunta huolehtii toimialueellaan elintarvikevalvonnasta lukuun ottamatta keskusviranomaisen, alueellisen elintarvikevalvontaviranomaisen ja muiden elintarvikelaissa erikseen nimettyjen valvontaviranomaisten tehtäväksi säädettyjä valvontatehtäviä.

Elintarvikevalvontaviranomaisen velvollisuuksista säädetään lisäksi valvonta-asetuksessa (EU) 2017/625. Valvonta-asetuksen 5 artiklassa säädetään toimivaltaisten viranomaisten yleisistä velvollisuuksista, joihin kuuluvat mm. henkilöstön riittävyys ja pätevyys, asianmukaiset tilat ja valmiussuunnitelmat

Elintarvikelain 47 §:ssä säädetään, että kunnan on, saatuaan ilmoituksen ruokamyrkytyksestä tai ruokamyrkytys epäilystä tai epäillessään ruokamyrkytystä muusta syystä, viipymättä tehtävä tapausta koskeva selvitys yhteistyössä tartuntatautilaissa säädettyjen viranomaisten kanssa sekä toimitettava tarpeelliset ilmoitukset Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle ja Ruokavirastolle.

Elintarvikelain 39 §:n mukaan kunta laatii vastuullaan olevaa elintarvikevalvontaa koskevan valvontasuunnitelman, joka päivitetään tarvittaessa.

Ruokavirasto on ohjeistanut, että elintarvikelain 7 §:ää (Toimijan luotettavuus) ja 67 §:ää (elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu) ei ryhdytä soveltamaan ennen kuin Ruokavirasto on julkaissut näiden säännösten soveltamista koskevat ohjeistukset. Soveltamisohjeet saataneen vuoden 2022 aikana. Soveltamisohjeiden julkaisemisen jälkeen harkitaan tarve toimintasäännön muuttamiselle soveltamiseen liittyvän toimivallan siirtämiseksi sekä laaditaan sisäiset linjaukset soveltamisesta. Tarkastellaan mahdollisuutta käyttää velvoitteidenhoitoselvityksiä vuoden 2023 valvontasuunnitelman laatimisen apuna valvonnan suuntaamiseksi entistä riskiperusteisemmin.

Tässä suunnitelmassa esitetään elintarvikevalvonnan tavoitteet vuodelle 2022.

3.2. Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma (VASU) ja valtakunnalliset valvontaprojektit

Suomen elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021 – 2024 (VASU) on julkaistu 18.12.2020. Suunnitelman mukaan viranomaisvalvonnan erityiset yhteiset kehitysteemat ovat tiedolla johtaminen ja digitalisaatio, petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä sekä valmius ja kriisinhallinta.

Taulukossa 5 ovat VASUssa esitetyt suunnitelmakauden painopisteet sekä niihin liittyen vuodelle 2022 suunnitellut kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tehtävät.

Vuonna 2022 pyritään valvontakäyntien sisällön suunnittelussa huomioimaan Ruokaviraston painotukset ja hyödyntämään mahdolliset ohjeistukset ja koulutukset. Valvontakohdetietojen ajantasaisuuteen kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Jos vuonna 2022 havaitaan, että kohdekohtaisesta valvontasuunnitelmasta tai valvontakohderekisteristä puuttuu joku aikaisemmin ilmoitettu tai hyväksytty elintarvikehuoneisto, kohde lisätään rekisteriin tai seurantataulukoihin. Jos huoneiston edellisestä tarkastuksesta on kulunut pitempi aika kuin valtakunnallisen riskiluokituksen mukainen tarkastusväli, huoneisto tarkastetaan, ja tarkastus katsotaan suunnitelman mukaiseksi tarkastukseksi.

Taulukko 5. Elintarvikeketjun monivuotisessa kansallisessa valvontasuunnitelmassa 2021 – 2024 esitetyt painopisteet ja vuodelle 2022 suunnitellut kunnan tehtävät

Painopiste	Kunnan tehtävät 2022
Valvontatulokset ohjaamaan valvontaa	Laatii yhteenvedon vuonna 2021 toteutetusta painotetusta valvonnasta ja osallistuu jatkosuunnitteluun. Toteuttaa painotettua valvontaa jäljitettävyyden (Oiva-rivit 16.1 ja 16.9) osalta ja osallistuu asiaa koskeviin koulutuksiin. Osallistuu lämpötilavalvonnan painopisteen suunnitteluun
Valvojan työkalupakki	Osallistuu koulutuksiin ja hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään
Kohteet valvonnan piiriin	Kunnat valvovat tarkastuksilla, että toiminta vastaa ilmoitettua.
Sähköisen asioinnin kehittäminen	Osallistuu kehittämiseen
Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan kehittäminen	Osallistuu suunnitteluun ja yhteistyötapaamisiin
Petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen luonnonmukaisessa tuotannossa 2020-2022	Toteuttaa painotettua valvontaa
Pandemiavalmiuden kehittäminen – koronaepidemian opit elintarvikevalvonnassa ja eläinlääkintähuollossa	Osallistuu työryhmiin, onnistumisen arviointiin ja valmiuden kehittämiseen

3.3. Valvontakohteet

Elintarvikevalvonnan valvontakohteet alkutuotantopaikkoja lukuun ottamatta käyvät ilmi liitteestä 2. Taulukossa 6 on esitetty eri toimintatyyppeihin kuuluvien valvontakohteiden lukumäärät. Taulukosta näkyvät lisäksi vuodelle 2022 suunniteltujen tarkastusten lukumäärät ja näihin tarkastuksiin laskennallisesti tarvittava aika.

Laskennallisesti tarvittavan ajan arvioimiseksi on käytetty Ruokaviraston ohjeessa 10503/4 annettuja ohjeellisia tarkastusaikoja. Ohjeellisiin tarkastusaikoihin eivät sisälly tarkastusmatkoihin käytetty aika, yksityiskohtaisempaan neuvontaan ja ohjaukseen tarvittava aika, lainsäädäntöön, ohjeisiin ja oppaisiin perehtymiseen tarvittava aika eikä yrityksen toimintaan perehtymiseen tarvittava aika. Tarkastusajan arvioinnissa on oletuksena, että valvontakohteesta annetut tiedot pitävät paikkansa, asiakirjat ovat viivytyksettä tarkastettavissa eikä tarkastuksella tule esiin mitään ylimääräistä selvitettävää tai havaita lisäselvittelyä vaativia epäkohtia. Käytännössä tarkastukseen tarvitaan usein ohjeellista tarkastusaikaa enemmän aikaa.

Taulukko 6. Elintarvikevalvonnan valvontakohteet ja suunniteltujen tarkastusten määrät toimintatyypeittäin

Toimintatyyppi	Kohteita 2022	Tarkastuksia suunniteltu 2022	Tarkastusaika h 2022
Hyväksytyt elintarvikehuoneistot	3	9	48
Lahtivajat	5	2	6
Leipomot	6	2	18
Kasvis-, marja- ja hedelmätuott. valmistus	1	1	3
Yhdistelmätuotteiden valmistus	2	3	12
Muu valmistus	1	0	0
Myynti, teoll. pakattuja, ei helposti pilaant.	13	3	6
Tukkumyynti, teoll. pakattuja, ei helposti pilaant.	2	1	3
Myynti, teoll. pakattuja, helposti pilaantuvia	21	8	18
Myynti, käsitellään helposti pilaantuvia	14	12	43
Ulkomyynti	28	19	38
Ravintolat	49	44	176
Grilli- ja pikaruoka	11	6	18
Kahvilat	24	11	33
Pitseriat	16	16	64
Laitoskeittiöt	66	30	90
Keskuskeittiöt	9	11	44
Elintarvikkeiden kuljetus	6	3	6
Eläinperäisten elintarvikkeiden varastointi	1	0	0
Ei-eläinp. elintarvikkeiden varastointi	3	0	0
Kontaktimateriaalit	11	10	48
Yhteensä	292	191	674 (90 htpv)

3.4. Elintarvikelain mukaiset tarkastukset

Säännöllisen valvonnan tarkastuksista on laadittu kohdekohtainen valvontasuunnitelma (liite 2). Valvontakohteiden riskiluokituksessa ja tarkastustiheyden määrittelyssä noudatetaan Ruokaviraston ohjetta. Suunnitelmassa on esitetty ohjeen mukainen riskinarviointi sekä riskinarvioinnin perusteella suositeltu tarkastustiheys sekä tämän perusteella suunnitellut tarkastukset vuodelle 2022. Valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista peritään maksu. Jos vuodelle 2021 suunniteltu tarkastus jää tekemättä ja tehdään siitä syystä vuonna 2022, katsotaan myös tällainen tarkastus valvontasuunnitelmaan sisältyväksi maksulliseksi tarkastukseksi.

Kaikki elintarvikehuoneistot eivät kuulu säännöllisen valvonnan piiriin. Tällaisia huoneistoja tarkastetaan ainoastaan tarvittaessa, esimerkiksi epäilyyn perustuen tai erilaisiin valvontaprojekteihin liittyen. Ilmoitetuista huoneistoista säännöllisen valvonnan ulkopuolella ovat pubit. Elintarvikehuoneistot, joita ei hyväksytä ja jotka eivät ole ilmoitusvelvollisia, eivät myöskään kuulu säännöllisen valvonnan piiriin.

Elintarvikevalvonnan suunnitelman mukaiset tarkastukset alkutuotantopaikkojen tarkastuksia lukuun ottamatta ovat Oiva –järjestelmän mukaisia tarkastuksia, joista laaditaan Oiva -raportti. Tarkastusten

sisältö määräytyy ensisijaisesti Ruokaviraston antamien tarkastusohjeiden mukaisesti ottaen huomioon kunkin kohteen toiminnan erityispiirteet. Kohdan 3.2. mukaisesti vuonna 2022 painopisteenä on jäljitettävyyden (Oiva-rivit 16.1. ja 16.9.). Käynnillä tarkastetaan aina, että elintarvikehuoneiston toiminta vastaa ilmoitettua ja tarkistetaan rekisterissä olevien ominaisuus-, yhteys- ja laskutustietojen paikkansapitävyys. Erityistilannevalmiuteen liittyen kiinnitetään erityistä huomiota sähköpostiosoitteiden kirjaamiseen ja päivittämiseen.

Ilmoituksen tai hakemuksen käsittelyn yhteydessä tehdään valvontakohteen alustava riskiluokitus ja päätetään, milloin huoneistoon tehdään ensimmäinen tarkastus. Tarkastus pyritään tekemään toiminnan laadusta ja laajuudesta riippuen kuukauden, kolmen kuukauden tai kuuden kuukauden kuluttua huoneiston käyttöönotosta. Ensimmäisellä tarkastuksella tehdään kohteen riskiluokitus, jonka perusteella päätetään tarkastustiheydestä ja mahdollisesti loppuvuoden aikana tehtävistä tarkastuksista. Ensimmäinen tarkastus ja riskiluokituksen perusteella tehdyt sitä seuraavat tarkastukset ovat maksullisia.

Valvonnan tehokkuuden ja johdonmukaisuuden kannalta on tärkeää varmistaa, että valvonnassa havaitut epäkohdat korjataan. Jos epäkohdan tai epäkohtien korjaamiselle on tarkastuskertomuksessa tai pakkokeinoasiakirjassa annettu määräaika, huoneiston tehdään uusintatarkastus määräajan päättymisen jälkeen. Uusintatarkastuksesta peritään taksan mukainen maksu.

3.5. Toimijan vaihtuminen, toiminnan keskeyttäminen ja toiminnan lopettaminen

Toimijan vaihtuessa lopettava toimija ilmoittaa kirjallisesti toiminnan lopettamisesta, ja uusi toimija tekee elintarvikelain 10 §:n mukaisen ilmoituksen. Ilmoitus käsitellään samalla tavoin kuin uudesta toimipaikasta tehtävä ilmoitus. Käsittelyn yhteydessä tehdään alustava riskiluokitus ja päätetään ensimmäisen tarkastuksen ajankohta.

Toimija ilmoittaa toiminnan keskeytyksestä kirjallisesti elintarvikevalvontaan. Keskeyttämisilmoituksen käsittely on maksutonta. Kun toiminta alkaa uudelleen keskeytyksen jälkeen, toimijan tulee tehdä ilmoitus toiminnan aloittamisesta. Toiminnan uudelleen aloittamisesta tehdyn ilmoituksen käsittelystä peritään maksu.

Toiminnan lopettamisesta pitää elintarvikelain mukaisesti ilmoittaa kirjallisesti. Uuden elintarvikelain mukaan toiminnan lopettamista koskevan ilmoituksen käsittelystä peritään maksu.

3.6. Elintarvikkeiden ulkomyynti ja liikkuvien elintarvikehuoneistojen valvonta

Säännöllisesti valvottavien liikkuvien elintarvikehuoneistojen tarkastukset on merkitty valvontasuunnitelman liitteeseen 2. Tarkastukset tehdään Oiva –tarkastuksina.

Muiden liikkuvien elintarvikehuoneistojen tai tilapäismyynnin kohdalla toimintaa valvotaan pistokoeluonteisesti. Liikkuvaa myyntitoimintaa harjoittavan toimijan tai yleisötilaisuuden järjestäjän tiedottaessa myyntitoiminnasta Rauman alueella, tarkastetaan pistokoeluonteisesti ja toiminnan laatuun perustuvan riskinarvioinnin pohjalta viimeisimmän Oiva-tarkastuksen arvosanat. Jos toimija on Oiva-tarkastuksessa saanut korjattavaa tai huono –arvosanan, myyntipisteeseen tehdään uusintatarkastus, joka on asetuksen 882/2004 artiklan 28 mukaisesti maksullinen. Tarkastus voidaan tehdä myös silloin, jos myynnistä ei ole tiedotettu elintarvikelain edellyttämällä tavalla, myyntipisteeseen ei aikaisemmin ole tehty Oiva-tarkastusta, jos edellisestä Oiva-tarkastuksesta on kulunut valtakunnallisen ohjeistuksen mukaista vähimmäistarkastustiheyttä pitempi aika tai jos tarkastus muusta syystä katsotaan tarpeelliseksi. Näissä tapauksissa tarkastus on maksuton. Jos liikkuvan elintarvikehuoneiston valvonnasta vastuussa oleva toinen valvontayksikkö pyytää

tekemään huoneistoon valvontasuunnitelman mukaisen tarkastuksen, tarkastuksesta peritään normaali maksu.

Sekä säännöllisesti valvottavien liikkuvien elintarvikehuoneistojen että muiden liikkuvien elintarvikehuoneistojen tai tilapäismyynnin tarkastukseen liittyen voidaan ottaa pintapuhtausnäytteitä elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuville pinnoille sekä talousvesinäytteitä talousvesisäiliöiden puhdistuksen ja desinfioidin riittävyyden tarkastamiseksi

3.7. Alkutuotantopaikkojen tarkastukset

Alkutuotantopaikkojen kohdeluettelon ajantasaisena pitämiseen ei ole ollut voimavaroja. Suunnitteilla on, että tulevaisuudessa alkutuotantopaikkojen kohdeluettelo päivittyisi VATI-järjestelmässä automaattisesti maaseutuhallinnon rekistereistä. Tästä syystä alkutuotantopaikkojen kohdeluettelon ajan tasalla pitämiseen ei ole tarkoituksenmukaista suunnata voimavaroja vuonna 2022.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon tarkastuksista huolehtii valvontaeläinlääkäri. Käynnillä tarkastetaan terveysvalvonnan rekisteritietojen paikkansapitävyys, omavalvonnan kuvaus ja kirjanpito vaatimusten noudattaminen. Soveltuvien osin tarkastetaan tilojen ja eläinten puhtaanapito ja puhdistustavat, puhdistusaineiden ja –välineiden säilytys, rehujen ja veden laadun tarkkailu, haittaeläinten torjunta, jätteiden käsittely huomioiden erityisesti kuolleiden eläinten hävittäminen, eläintautien vastustamiseksi tehtävät toimenpiteet tuotaessa tilalle uusia eläimiä, eläinkirjanpito, lääkkeiden, rehun lisäaineiden, kasvinsuojeluaineiden, biosidien, lannoitteiden ja muiden vaarallisten kemikaalien käyttö ja säilytys sekä lääkekirjanpito ja henkilöstön perehtyneisyys elintarvikehygieniaan ja tartuntatautien torjuntaan.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon valvonnassa kiinnitetään huomiota siihen, että tieto mahdollisiin tukisanktioihin johtavista epäkohdista välitetään aluehallintovirastoon mahdollisimman nopeasti.

Vuodelle 2022 ei ole suunniteltu maidontuotantotilojen tarkastuksia.

3.8. Lahtivajat

Rauman alueella on viisi lahtivajaa, joista on tehty elintarvikelain mukainen ilmoitus ja joilla näin ollen on mahdollisuus toimittaa tarkastamatonta riistaa paikallisiin ilmoitettuihin elintarvikehuoneistoihin (myymälät, ravintolat) vähittäismyyntiin. Suurin osa ilmoitetuista lahtivajoista ei käytännössä ole toimittanut riistaa ilmoitettuihin elintarvikehuoneistoihin. Tästä syystä näiden lahtivajojen tarkastustiheyttä on pienennetty suositellusta. Jos tällainen lahtivaja ryhtyy käytännössä toimittamaan tarkastamatonta riistaa vähittäismyyntiin, tarkastustiheys määritellään uudelleen.

3.9. Maksut

Kunta perii 1.1.2022 alkaen vuosittain 150 euron suuruisen valvonnan perusmaksun suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piirissä olevilta valvontakohteilta. Perusmaksua ei kuitenkaan peritä yleishyödyllisiltä yhteisöiltä, kyläkaupoilta eikä lahtivajoilta. Ruokavirasto on antanut tarkempia ohjeita perusmaksun piiriin kuuluvista huoneistoista.

Valvonnan perusmaksun lisäksi peritään suoriteperusteisia maksuja ilmoitusten ja hakemusten käsittelystä, valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteiden tutkimisesta, kehotuksen noudattamisen valvomiseksi tehdyistä tarkastuksista, elintarvikesäännösten noudattamatta jättämisen vuoksi tehdyistä tarkastuksista sekä vientitodistuksista ja niiden myöntämiseen liittyvästä valvonnasta. Näyteenotosta ei enää uuden elintarvikelain voimaan tultua peritä maksua.

3.10. Ruokamyrkytys-epidemiat ja elintarvikkeisiin liittyvät terveysvaaratilanteet

Ruokamyrkytys-epidemioiden selvittämistä koskevat työohjeet sisältyvät toimintajärjestelmään. Epidemioiden selvittämistä on käsitelty myös ympäristöterveydenhuollon erityistilannesuunnitelmassa. Ruokamyrkytys- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmän työskentelylle on laadittu ohjeistus, joka on osa ympäristöterveydenhuollon erityistilannesuunnitelmaa.

Ruokamyrkytys- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmä kutsutaan koolle vähintään kerran vuoden 2022 aikana, vaikka epidemiaepäilyjä ei esiintyisikään

3.11. Voimavarat ja henkilöstön pätevyys

Elintarvikevalvonnasta huolehtivat vuonna 2022 kolme terveystarkastajaa, ympäristöterveydenhuollon johtaja ja valvontaeläinlääkäri. Kaksi terveystarkastajaa tekee lähes yksinomaan elintarvike- ja tupakkavalvonnan tehtäviä. Yksi terveystarkastaja huolehtii elintarvikevalvonnan tehtävien lisäksi laivatarkastuksista. Valvontaeläinlääkärin työajasta on suunniteltu käytettävän noin 5 % alkutuotannon tarkastuksiin.

Terveysvalvonnan henkilöstövoimavarojen jakautumista eri toimialoille ja tehtäviin on käsitelty suunnitelman kohdassa 2.2. Elintarvikevalvonnan käytettävissä olevien henkilövoimavarojen kokonaismäärä käy ilmi taulukosta 1 ja elintarvikevalvontaan varattujen voimavarojen jakautuminen eri tehtäviin terveystarkastajien osalta taulukosta 3. Ympäristöterveydenhuollon johtaja käyttää elintarvikevalvonnan tehtäviin laskennallisesti noin 40 henkilötyöpäivää. Koko terveysvalvonnan henkilökunta osallistuu tarpeen mukaan kaikkiin tehtäviin myös tavanomaisen tehtäväkenttensä ulkopuolella, esimerkiksi asiakasvalitusten vastaanottoon, kiireellisten tarkastusten tai näytteenottojen suorittamiseen sekä valvontakohteiden kartoittamiseen.

Elintarvikehuoneistojen riskinarviointista ja valvontatarpeen määrittelystä annetun valtakunnallisen ohjeen mukaisesti laskettuna ilmoitettaviin elintarvikehuoneistoihin pitäisi vuonna 2022 tehdä 191 tarkastusta. Itse tarkastusten tekemiseen tarvitaan ohjeen mukaan laskettuna yhteensä noin 90 henkilötyöpäivää. Ohjeelliseen tarkastusaikaan eivät sisälly tarkastusmatkoihin tarvittava aika, toimijan neuvomiseen ja ohjaamiseen käytetty aika eikä tarkastukseen liittyvä lainsäädäntöön ja ohjeisiin perehtymiseen tarvittava aika. Matkoihin voidaan laskea Rauman alueella kuluvan keskimäärin 0,5 h tarkastusta kohti eli vähintään noin 13 htpv.

Käytännössä tarkastuksiin tarvittu työaika on ollut pitempi kuin edellä mainitussa ohjeessa annetut ohjeelliset tarkastusajat.

Laskelman perusteella voidaan todeta, että nykyiset elintarvikevalvonnan henkilövoimavarat ovat valtakunnallisen ohjeen mukaan laskettuna riittävät, jos pitkiä poissaoloja ei suunnitelmavuonna esiinny eikä työaikaa jouduta käyttämään merkittäviä määriä suunnittelemattomiin tehtäviin.

Tavoitteet

- Toteutetaan liitteessä 2 suunnitellut tarkastukset ja näytteenotot
- Ruokamyrkytys- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmä kutsutaan koolle vähintään kerran
- Kun Ruokaviraston soveltamisohjeet elintarvikelain 7 §:n ja 67 §:n soveltamisesta saadaan, tehdään tarvittavat muutosesitykset toimintasääntöön ja päätetään sisäisistä linjauksista soveltamisessa

4. Terveydensuojelulain mukainen valvonta

Terveydensuojelulain 6 §:n mukaan kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Terveydensuojeluviranomaisella on terveydensuojelulain 45 §:n nojalla oikeus kyseisen lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi tehdä tai teettää tarkastuksia ja niihin liittyviä tutkimuksia. Terveydensuojelulain 45 §:ssä säädetään myös oikeudesta päästä tarkastuskohteisiin, saada tarvittavat tiedot ja tehdä tarvittavat mittaukset ja ottaa näyte. Terveydensuojelulain 46 §:ssä säädetään tarkemmin asunnontarkastuksesta. Terveydensuojelulain 44 §:n mukaisesti terveydensuojeluviranomaisella on oikeus saada valvontaa varten tarpeelliset tiedot toimijalta.

Terveydensuojelulain 6 §:n mukaisesti kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva terveydensuojelun valvontasuunnitelma siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää. Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee ottaa huomioon valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma.

Tässä suunnitelmassa esitetään terveydensuojelulain mukaisen valvonnan tavoitteet vuodelle 2022. Suunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma vuosille 2020 – 2024, joka on päivitetty vuosille 2021 - 2024.

Valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman painopisteet ohjelmakaudella ovat omavalvonnan tukeminen ja elinympäristön terveyden edistäminen.

Suunnitelman liitteenä on suunnitelmallisen valvonnan kohdekohtainen suunnitelma (liite 3).

4.1. Lainsäädäntöön, valvonnan ohjeistukseen ja toimintatapoihin liittyvät muutokset

Hallituksen esitys laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta on hyväksytty eduskunnassa 17.11.2021. Suunnitelmaa kirjoitettaessa lailla puuttuu vielä presidentin hyväksyntä. Terveydensuojelulain muutokset koskevat valvonnan maksullisuutta. Toiminnanharjoittajilta peritään jatkossa veroluonteinen vuotuinen valvonnan perusmaksu, jonka suuruus on 150 €. Terveydensuojelulain mukainen valvonnan perusmaksu vastaa uudessa, 21.4.2021 voimaan tullessa elintarvikelaissa säädettyä valvonnan perusmaksua. Laki tulee voimaan 1.1.2022, ja ensimmäinen valvonnan perusmaksu peritään maksuvelvollisuuden piiriin tulevilta toimijoilta jo vuoden 2022 alussa.

4.2. Elinympäristöterveyden edistäminen ja muu viranomaisyhteistyö

Terveydensuojeluviranomainen antaa muille viranomaisille lausuntoja esimerkiksi kaavoitukseen, ympäristölupamenettelyihin ja rakennuslupiin liittyen.

Asuntojen paloriski- ja siivottomuustapausten selvittämistyöryhmä aloitti toimintansa vuonna 2019. Työryhmässä on edustus ympäristöterveydenhuollon lisäksi pelastusviranomaiselta, sosiaalipalveluista, päihdepalveluista, vanhuspalveluista, kotiuttamistiimistä sekä kaupungin isännöinnistä. Työryhmä kutsutaan koolle vuonna 2022 vähintään kahdesti.

Ympäristöterveydenhuolto osallistuu Rauman kaupungin sisäilmatyöryhmän toimintaan. Suurimpien yleisötapahtumien suunnitteluun liittyen järjestetään viranomaisyhteistyökokouksia, joihin osallistutaan voimavarojen puitteissa. Ympäristöterveydenhuolto on mukana myös Lounais-Suomen vesihuollon valvontatiimissä, joka aloitti toimintansa vuonna 2021. Valvontatiimi koostuu vesihuoltolaitosten, vettä toimittavien laitosten sekä yleisesti vesihuollon valvontaa toteuttavista valtion viranomaisista ja kuntien viranhaltioista. Lisäksi osallistutaan tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan muihinkin terveydensuojeluviranomaisen toimialaan liittyviin työryhmiin ja kokouksiin.

Henkilövoimavarojen niukkuus asettaa kuitenkin jonkun verran rajoituksia erilaisiin kokouksiin osallistumiselle.

4.3. Valvontakohteet

Terveydensuojelulain nojalla suunnitelmallisesti valvottavia kohteita ovat talousvettä toimittavat ilmoitusvelvolliset laitokset, koulut ja muut oppilaitokset, päivähoitopaikat, esiopetustilat, vanhainkodit, lastenkodit ja muut vastaavat sosiaalialan yksiköt, kauneushoitolat ja muut huoneistot, jossa harjoitetaan ihonkäsittelyä tai –hoitoa, solariumit, kuntosalit ja muut julkiset liikuntatilat, yleiset saunat, uimahallit, uimarannat, uima-altaat, uimalat, kylpylät, lasten ja nuorten kerhotilat sekä majoitushuoneistot. Valvontakohteet on rekisteröity valtakunnalliseen tietokantaan, ja ne on lueteltu liitteessä 3. Monissa huoneistoissa on useampia toimintoja.

Tarkastuksia voidaan tehdä tarvittaessa, esimerkiksi epäilyn tai yhteydenoton johdosta, myös sellaisiin huoneistoihin ja kohteisiin, jotka eivät ole terveydensuojelulain mukaisesti ilmoitusvelvollisia eivätkä säännöllisen valvonnan piirissä. Tällaisista tarkastuksista ei peritä maksua.

Kohdeluetteloiden ajantasaisuuteen kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Jos vuonna 2022 havaitaan, että kohdekohtaisesta valvontasuunnitelmasta tai valvontakohderekisteristä puuttuu joku aikaisemmin ilmoitettu huoneisto, kohde lisätään rekisteriin tai valvontasuunnitelmaan. Jos huoneiston edellisestä tarkastuksesta on pitempi aika kuin valtakunnallisen riskiluokituksen mukainen tarkastusväli, huoneisto tarkastetaan, ja tarkastus katsotaan suunnitelman mukaiseksi tarkastukseksi.

4.4. Tarkastustiheydet

Valvontakohteen tarkastustiheys määräytyy riskinarvioinnin perusteella. Pääsääntöisesti riskinarviointi tapahtuu Vati-järjestelmässä valvontakohteen ominaisuustietojen perusteella ja käytössä ovat valtakunnallisesti määritellyt tarkastustiheydet. Riskinarviointi tarkistetaan aina tarkastuksen yhteydessä ja tarvittaessa kohteelle voidaan perustellusta syystä määritellä myös valtakunnallisesta suosituksesta poikkeava tarkastustiheys.

Pienet yleiset uimarannat on suunniteltu tarkastettavaksi joka toinen vuosi, vaikka tarkastustiheys valtakunnallisen suosituksen mukaan on kerran vuodessa. Perusteluna tarkastustiheyden pienentämiselle on se, että Raumalla rannat ovat pieniä ja hyvin hoidettuja. Rannoilla käydään kolmesti kesässä ottamassa vesinäytteet. Näytteenottokäyntien yhteydessä tehdään havaintoja mahdollisista epäkohdista, ja tarvittaessa rannalle tehdään ylimääräinen tarkastus.

Parturi-kampaamoiden yhteydessä tehtävä kaudenhoitotoiminta tulee tarkastaa valtakunnallisen ohjeistuksen mukaan kerran neljässä vuodessa. Rauman terveysvalvonnassa ei ole kartoitettu parturi-kampaamoiden yhteydessä tehtäviä kauneudenhoitopalveluita sen jälkeen, kun parturi-kampaamot poistettiin terveydensuojelulain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiristä. Parturi-kampaamoiden yhteydessä tehtäviä pienimuotoisia kauneudenhoitopalveluita ei tarkasteta niiden toimijoiden osalta, jotka ovat tehneet ilmoituksen, ennen kuin toiminnan laajuus parturi-kampaamoissa on kartoitettu kokonaisuudessaan ja ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat toimijat on kirjattu tiedonhallintajärjestelmään.

Valvontakohteiden riskiluokat sekä riskinarvioinnin perusteella määritellyt tarkastustiheydet käyvät ilmi liitteestä 3.

4.5. Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan tarkastukset

Tarkastuksia tehdään valvontasuunnitelman mukaiseen säännölliseen valvontaan, asiakasvalitukseen, epäilyyn ja ilmoitusten käsittelyyn liittyen sekä uusintatarkastuksina todettujen epäkohtien korjaamisen varmistamiseksi. Asunnontarkastukset tehdään yleensä asunnon haltijan pyynnöstä ja laivatarkastukset laivan tai sen edustajan pyynnöstä. Terveydensuojelulain mukaisten huoneistojen säännöllisen valvonnan tarkastuksista on laadittu kohdekohtainen suunnitelma, joka on liitteenä (liite 3). Valvontasuunnitelmaan sisältyvät tarkastukset ovat maksullisia. Jos vuodelle 2021 suunniteltu tarkastus jää tekemättä ja tehdään siitä syystä vuonna 2022, katsotaan myös tällainen tarkastus valvontasuunnitelmaan sisältyväksi maksulliseksi tarkastukseksi.

Jos kohde ei kuulu säännöllisen valvonnan piiriin, tarkastus on yleensä maksuton. Laivan saniteettitodistuksen myöntäminen on kuitenkin maksullinen toimenpide. Säännöllisen valvonnan ulkopuolella olevia kohteita voidaan myös tarkastaa joko valvontayksikön omiin tai valtakunnallisiin, etukäteen suunniteltuihin valvontaprojekteihin liittyen, jolloin tarkastukset voivat olla maksullisia.

Monissa terveydensuojelulain mukaan ilmoitusvelvollisissa huoneistoissa on useita toimintoja. Jos huoneistossa on useita terveydensuojelulain mukaisia toimintoja, pyritään huoneisto tarkastamaan samalla tarkastuskäynnillä kaikkien toimintojen osalta, jos kaikkien toimintojen tarkastaminen on käytännössä helposti toteutettavissa.

Elintarvikelain mukaiset valvontasuunnitelmaan sisältyvät tarkastukset tehdään pääsääntöisesti erikseen. Huoneistoissa, joissa harjoitetaan muun toiminnan yhteydessä vähäistä elintarvikkeiden käsittelyä ja jotka eivät kuulu säännöllisen elintarvikevalvonnan piiriin, tarkastetaan terveydensuojelulain mukaiseen tarkastukseen liittyen myös elintarvikkeiden käsittely elintarvikelain nojalla.

Jos valvontasuunnitelmaan merkityllä tarkastuksella tai muun tarkastuksen yhteydessä kohteessa todetaan merkittäviä epäkohtia, annetaan kehoitus epäkohtien korjaamiseksi määräajassa. Määräajan umpeutumisen jälkeen tehdään uusintatarkastus epäkohtien korjaamisen varmistamiseksi. Uusintatarkastus katsotaan suunnitelman mukaiseksi tarkastukseksi, ja siitä peritään maksu.

4.5.1. Suuret yleisötilaisuudet

Rauman alueella pidetään noin kymmenen vuosittain säännöllisesti toistuvaa suurta yleisötilaisuutta. Yleisötilaisuudet ja niihin suunnitellut tarkastukset on merkitty kohdekohtaiseen suunnitelmataulukkoon (liite 3). Lisäksi uusiin yleisötilaisuuksiin, joihin odotetaan osallistuvan yli 1500 henkilöä, tehdään tarkastus. Myös näiden yleisötilaisuuksien tarkastukset katsotaan suunnitelman mukaisiksi tarkastuksiksi. Suurimmissa tilaisuuksissa tarkastus voi koostua useammasta käynnistä ja tarkastukseen voi osallistua useampia henkilöitä. Yleisötilaisuuteen tehtävän tarkastuksen yhteydessä tarkastetaan yleisötilaisuuden yleiset järjestelyt, kuten käymälät, vesipisteet, alueen puhtaanapito ja jätehuolto

4.5.2. Tupakkalain mukaiset tarkastukset

Majoitushuoneistojen tarkastuksen yhteydessä tehdään myös tupakkalain mukainen tupakointikieltojen noudattamista koskeva tarkastus. Muiden terveydensuojelulain mukaisten tarkastusten yhteydessä kiinnitetään huomiota tupakointikieltojen noudattamiseen. Jos tarkastuksen kuluessa syntyy epäily siitä, että tupakkalakia ei noudateta, tehdään samassa yhteydessä myös tupakkalain mukainen tarkastus tai kohteeseen tehdään myöhemmin erillinen tarkastus tupakkalain nojalla. Suurten yleisötilaisuuksien tarkastuksen yhteydessä tehdään tupakan myynnin ja tupakointikieltojen tarkastus.

4.6. Ilmoitusten käsittely

Terveydensuojelulain mukaisen ilmoituksen käsittely on ohjeistettu toimintajärjestelmässä. Toimijalle toimitetaan todistus ilmoituksen vastaanottamisesta. Pääsääntöisesti huoneistoon tehdään ilmoituksen johdosta tarkastus, josta peritään maksu. Tarkastus voidaan kuitenkin jättää riskinarvioinnin perusteella tekemättä, jos kyseessä on vähäriskinen toiminta. Ilmoituksesta annetaan tarvittaessa tieto rakennusvalvontaviranomaiselle.

Terveydensuojelulain mukaan uuden toimijan on ilmoitettava kunnan terveydensuojeluviranomaiselle toiminnanharjoittajan vaihtumisesta. Ilmoitus käsitellään samoin kuin uudesta toiminnasta tehty ilmoitus. Ilmoituksen käsittelystä peritään maksu.

4.7. Asunnoissa ja muissa oleskelutiloissa esiintyvien terveyshaittojen selvittäminen

Terveysvalvonta antaa asuntojen ja muiden oleskelutilojen terveyshaittoja koskevaa neuvontaa. Tarvittaessa tehdään tarkastuksia epäillyn terveyshaitan selvittämiseksi. Asunnontarkastuksia on vuosittain tehty noin 40.

Terveysvalvonta antaa kaupungin asukkaille neuvontaa erilaisissa haittaeläimiin liittyvissä kysymyksissä. Terveysvalvonta tekee myös asunnoissa esiintyvien, haittaeläimeksi epäiltyjen hyönteisten tunnistamista.

Asuntojen paloriski- ja siivottomuustapausten selvitystyöryhmä nimettiin vuonna 2019. Terveysvalvonta toimii työryhmän kokoonkutsujana ja osallistuu aktiivisesti toimintaan myös vuonna 2022.

4.8. Terveydensuojelulain mukaiset säännöllisen valvonnan tarkastukset

Vuodelle 2022 suunnitellut tarkastukset on merkitty liitteeseen 3.

Uusintatarkastus tehdään aina, kun valvontakohteessa on tarkastuksella havaittu merkittäviä epäkohtia, joiden korjaamiseksi toimijalle on annettu määräaika. Uusintatarkastustarpeita tulee esiin jatkuvasti vuoden aikana. Koska uusintatarkastukset ovat keskeinen osa säännöllistä, suunnitelmallista valvontaa ja liittyvät selkeästi suunniteltuihin tarkastuksiin, ne katsotaan suunnitelman mukaisiksi tarkastuksiksi, vaikka niitä ei ole merkitty liitteeseen 3.

Tarkastusten sisältöä toimintatyypeittäin ohjaavat VATI-järjestelmässä olevat valvontalomakkeet ja niihin liittyvät ohjeet.

4.9. Laivatarkastukset

Laivatarkastukset perustuvat Maailman terveysjärjestön kansainväliseen terveys­säännö­stöön (2005), joka tuli voimaan 15.6.2007. Tarkastukset tehdään WHO:n antaman ohjeistuksen mukaisesti. Laivatarkastuksia tekevä henkilöstö osallistuu aihetta koskeviin koulutustilaisuuksiin. Vuonna 2022 tarkastusten määrän arvioidaan olevan noin 50.

4.10. Talousveden valvonta

Talousveden laatua valvotaan talousvettä toimittavien laitosten vedenjakelualueilta valvontatutkimusohjelmien mukaisesti otettavin vesinäyttein. Vedenjakelualueilta otettavat näytteet on määritelty talousveden näytteenottosuunnitelmassa, joka on valvontasuunnitelman liitteenä (liite 4). Verkostovesien näytteenotosta huolehtii pääsääntöisesti KVVY-Tutkimus Oy:n laboratorio. Laboratorion näytteenottajat ovat sertifioituja. Terveysvalvonnan henkilökunta ottaa Rauman Veden

vedenjakelualueen jaksottaisen valvonnan näytteet sekä vesiosuuskuntien näytteet. Rauman Veden vedenjakelualueen talousveden tutkimustuloksista ilmoitetaan Rauman kaupungin internet-sivuilla.

Vesilaitoksiin ja vesiosuuskuntiin suunnitellut tarkastukset on merkitty liitteeseen 3.

Vuonna 2021 on aloitettu sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 1352/2015 piiriin kuuluvien vesiosuuskuntien riskinarvioinnit. Riskinarvioinnit on tarkoitus hyväksyä vuoden 2022 aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 401/2001 mukaisia vesiosuuskuntia terveysvalvonnan valvonnassa on ollut kaksi. Vuoden 2021 aikana tehdyn selvityksen mukaan pieniä vesiosuuskuntia Rauman alueella on kymmenen. Kaikki nämä vesiosuuskunnat ostavat talousveden kunnalliselta vesihuoltolaitokselta. Yhdeksän näistä vesiosuuskunnista ostaa talousveden Rauman Vedeltä. Yksi vesiosuuskunta ostaa talousveden Eurajoen kunnalta, ja sen vedenjakelualue on sekä Rauman kaupungin että Eurajoen kunnan alueella.

Vesiosuuskunnista viisi laskuttaa asiakkaita myydystä talousvedestä ja vastaa verkoston toiminnasta. Näistä vesiosuuskunnista kolme ei ole ollut valvonnassa. Vuoden 2022 aikana pyydetään terveydensuojelulain mukaiset ilmoitukset niistä vesiosuuskunnista, jotka eivät ole olleet valvonnassa. Vesiosuuskunnalta, joka toimii osaksi Eurajoen kunnan alueella, ei pyydetä ilmoitusta, koska suurin osa vedenjakelualueesta on Eurajoen kunnan alueella ja vesiosuuskunta ostaa veden Eurajoen kunnalta. Vuoden 2022 aikana tarkastetaan pienet vesiosuuskunnat ja laaditaan niille riskinarvioinnit ja näytteenottosuunnitelmat.

Rauman kaupungin alueella toimivista vesiosuuskunnista viisi on yhteisverkkoja, joissa talousveden käyttäjät ovat Rauman Veden asiakkaita. Vuoden 2022 aikana ei ole tarkoitus selvittää näiden vesiosuuskuntien toimintaa.

Yleisen vesijohtoverkoston ulkopuolella oleville talouksille annetaan neuvontaa kaivovesiin liittyvissä ongelmissa. Tarvittaessa myös yksityiskaivosta voidaan hakea viranomaisnäyte veden laadun selvittämiseksi.

4.11. Uimavesien ja uimapaikkojen valvonta

4.11.1. Näytteenotto yleisiltä uimarannoilta, uimarantaluokitus ja uimavesiprofiilit

Yleisiltä uimarannoilta, joista on tehty terveydensuojelulain mukainen ilmoitus, haetaan vesinäytteitä uimaveden laadun seuraamiseksi. Uimavesien näytteenottosuunnitelmat ovat liitteenä (liite 5).

Neljältä EU-uimarannalta (Otanlahti, Saharanta, Bergströmin lampi sekä Lapin uimaranta) otetaan yksi näyte noin kaksi viikkoa ennen kunkin uimakauden alkua sekä vähintään kolme näytettä uimakauden (15.6. – 31.8.) aikana. Näytteenottopäivät jaetaan tasaisesti uimakauden ajalle siten, että näytteenottopäivien väli ei koskaan ylitä yhtä kuukautta. Pieniltä yleisiltä uimarannoilta otetaan uimakauden aikana vähintään kolme näytettä, joiden näytteenottopäivät jaetaan tasaisesti uimakauden ajalle. Tarvittaessa otetaan ylimääräisiä näytteitä. Ylimääräisiä näytteitä otetaan, jos uimarannalla todetaan syanobakteereita (sinilevää) tai jos otetussa näytteessä bakteeripitoisuudet ylittävät asetetut raja-arvot tai ovat lähellä raja-arvoa. Yleisistä talviuintipaikoista haetaan uimavesinäytteet valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti kuukausittain talviuintikauden (1.9. – 14.6.) aikana. Tarvittaessa näytteenottoa tihennetään syanobakteerisesiintymien tai lähellä raja-arvoa olevien bakteeripitoisuuksien vuoksi.

EU-uimarannoille on tehty asetuksen 177/2008 6 §:n mukaiset uimaveden laadun arvioinnit ja luokitukset Otanlahden uimarantaa lukuun ottamatta. Otanlahden uimaranta luokiteltiin huonoon uimavesiluokkaan vuonna 2020. Uimarannalla tehtiin korjaavia toimenpiteitä keväällä 2021, joilla voidaan katsoa olevan merkittävä vaikutus uimaveden laatuun. Otanlahden uimarannan

uimaveden laatua seurattiin tiheästi uimakaudella 2021, mutta uimaveden laadun luokitusta ei voitu tehdä syksyllä 2021 laskentaan käytettävistä näytemääristä johtuen. Otanlahden uimaranta luokitellaan muutoskohteeksi, jonka uimavesiluokka määritetään ensimmäisen kerran korjaavien toimenpiteiden jälkeen syksyllä 2022. Otanlahden uimarannan uimaveden laatua seurataan tiheästi kesällä 2022.

Saharannan uimarannalta otettiin näytteitä tiheästi uimakaudella 2021. Tihennettyä näytteenottoa jatketaan myös uimakaudella 2022. Tihennetyn näytteenoton syynä on mahdollisesti hulevesistä johtuva veden laadun vaihtelu.

Lillonkarin ja Mantereenpään uimarannat jouduttiin kesällä 2021 asettamaan uimakieltoon. Uimavesi- näytteenottoa näiltä rannoilta on tästä syystä lisätty vuodelle 2022.

Jokaiselle EU-uimarannalle on laadittu asetuksen 177/2008 6 §:n mukaiset uimaveden ominaisuuksia, laatua ja uimavettä kuormittavia lähteitä kuvaava uimavesiprofiili. Uimavesiprofiilin tarkistamisen ajankohta määräytyy uimavesiluokan perusteella: mitä huonompaan luokkaan uimavesi on luokiteltu, sitä tiheämmin uimavesiprofiili on tarkistettava. Uimavesiprofiili on päivitettävä aina silloin, kun uimarannan läheisyydessä toteutetaan toimenpiteitä, jotka vaikuttavat uimaveden laatuun, tai kun edellisten uimakausiensa aikana uimavedessä on havaittu uusia mahdollisia uhkia uimareiden terveydelle. On suositeltavaa aika ajoin tarkistaa ja tarvittaessa päivittää myös erinomaiseen luokkaan kuuluvan uimarannan uimavesiprofiili. Otanlahden uimavesiprofiili päivitetään uimakauden 2022 jälkeen, viimeistään ennen uimakauden 2023 alkua.

Uimarantaluettelot ja EU-rantojen seurantalenteri päivitetään keväällä huhtikuun loppuun mennessä. EU-uimarantojen uimaveden laadun seurantalukokset raportoidaan aluehallintovirastoon syyskuun loppuun mennessä.

Uimarannoille suunnitellut tarkastukset on merkitty liitteeseen 3.

4.11.2. Näytteenotto maauimalasta, muista uima-allasvesistä ja kylpyaltaista

Uima-allasveden laadun valvonnassa sovelletaan sosiaali- ja terveysministeriön asetusta 315/2002. Näytteenottosuunnitelma on valvontasuunnitelman liitteenä (liite 5). Osan uimahallissa tehtävistä näytteenotoista tekee KVVY-Tutkimus Oy:n laboratorio. Terveysvalvonnan henkilökunta huolehtii kuitenkin näytteenotosta kerran kuukaudessa. Maauimalasta otetaan näytteet veden laadun valvomiseksi joka toinen viikko maauimalan aukioloaikana.

Uima-altaiden suunnitellut tarkastukset on merkitty liitteeseen 3

4.12. Terveysuojeluvalvontaan käytettävät voimavarat

Terveysuojeluvalvontaan on laskennallisesti käytettävissä terveystarkastajien työaikaa 495 henkilötyöpäivää. Koko henkilökunta osallistuu tarpeen mukaan asiakasvalitusten vastaanottoon, kiireellisten tarkastusten tai näytteenottojen suorittamiseen ja valvontakohteiden kartoitukseen.

Laskelma terveysuojelulain mukaan säännöllisesti valvottavien kohteiden valvontaan tarvittavasta työpanoksesta vuonna 2022 esitetään taulukossa 7.

Taulukko 7. Terveystarkastuslain mukaiseen suunnitelmalliseen valvontaan tarvittava vähimmäistyöaika vuonna 2021

Kohdeluokka	Kohteiden lukumäärä	Tarkastuksia 2021	Tarkastukseen tarvittava työaika h
Kerhohuoneistot	22	7	28
Julkiset majoitushuoneistot	19	4	16
Uimahalli, yleiset uima-altaat	4	5	20
Uimarannat, talviuintipaikat	16	7	34
Yleiset saunat	27	17	51
Koulut ja oppilaitokset	37	10	100
Päivähoitopaikat	23	11	55
Sosiaalialan yksiköt	23	17	85
Kauneushoitolat ym.	57	9	45
Vesilaitokset ja vesiosuuskunnat	6	3	21
Julkiset kuntosalit tai liikuntatilat	24	7	28
Yleisötilaisuudet	11	3	40
Yhteensä	269	100	523 (70 htpv)

Laskelman mukaan terveystarkastuslain mukaisten kohteiden säännölliseen valvontaan tarvittava laskennallinen työpanos on noin 70 henkilötyöpäivää. Laskennallinen työpanos ei sisällä esimerkiksi matkoihin ja toimijoiden neuvontaan ja ohjaukseen käytettävää aikaa. Matkoihin voidaan laskennallisesti arvioida kuluvan noin 7 henkilötyöpäivää. Nykyiset terveystarkastusvalvonnan voimavarat voidaan arvioida riittäviksi suunnitelmallisen valvonnan toteuttamiseksi, jos suunnitelmavuonna ei esiinny pitempiä poissaoloja tai sellaisia suunnittelemattomia tehtäviä, jotka vaativat merkittävää työajan käyttöä.

Terveystarkastuslain mukaisiin tehtäviin käytettävissä olevan terveystarkastajien työajan jakautuminen eri tehtäviin esitetään suunnitelman kohdassa 2.3 taulukossa 4. Ympäristöterveydenhuollon johtajan työajasta käytetään laskennallisesti noin 40 henkilötyöpäivää terveystarkastuslain mukaisiin tehtäviin.

4.13. Terveystarkastusvalvonnasta perittävät maksu

Kunta perii 1.1.2022 alkaen vuosittain 150 euron suuruisen valvonnan perusmaksun terveystarkastuslain muutoksessa erikseen eritellyiltä suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevilta valvontakohteilta. Valvira tulee antamaan tarkempia ohjeita perusmaksun piiriin kuuluvista huoneistoista.

Valvonnan perusmaksun lisäksi peritään terveystarkastusvalvonnan taksan mukaiset suoriteperusteiset maksut. Maksu peritään terveystarkastuslain mukaisten ilmoitusten ja hakemusten käsittelystä; valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista ja näytteenotoista sekä näytteiden tutkimisesta; terveystarkastuslain nojalla myönnettyistä todistuksista (laivatarkastustodistukset); valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonnasta silloin, kun määräysten antaminen perustuu terveystarkastuslain säännösten noudattamatta jättämiseen; terveystarkastuslain nojalla tehdyn ilmoituksen tai hakemuksen perusteella annettujen

määräysten valvonnasta; talous- ja uimaveden laadun valvonnasta ja tarkkailusta sekä terveysuojelulain 26 §:n mukaisten terveyshaittojen selvittämiseksi tehtävistä tarkastuksista, mittauksista, näytteenotoista, tutkimuksista ja selvityksistä. Tarkemmat tiedot maksujen määräytymisperusteista ovat terveysvalvonnan taksassa.

Tavoitteet

- Liitteessä 3 suunnitellut tarkastukset ja liitteissä 4 ja 5 suunnitellut näytteenotot toteutetaan
- Asuntojen paloriski- ja siivottomuustapausten selvittämistyöryhmä kutsutaan koolle vähintään kahdesti.
- Käsitellään STM:n asetuksen 1352/2015 piiriin kuuluvien vesiosuuskuntien riskinarviointeja koskevat hyväksymishakemukset.
- Pyydetään ilmoitukset niiltä vesiosuuskunnilta, jotka eivät ole olleet valvonnan piirissä.
- Tarkastetaan pienet vesiosuuskunnat ja laaditaan niille riskinarvioinnit ja näytteenottosuunnitelmat.
- Määritetään Otanlahden uimarannan uimavesiluokka ja päivitetään uimavesiprofiili.
- Osallistutaan suunnitelmassa mainittujen työryhmien toimintaan

5. Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta

Tupakkalain (549/2016) 8 §:n mukaan kunta huolehtii alueellaan paikallisesta toiminnasta tupakoinnin lopettamiseksi ja valvoo alueellaan tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden myyntiä ja muuta luovuttamista, omavalvontaa koskevien säädösten noudattamista, markkinointi- ja esilläpitokieltoja koskevien säädösten noudattamista sekä tupakointikieltoja ja –rajoituksia koskevien säännösten noudattamista. Lain 84 §:n mukaan kunta laatii ja hyväksyy tupakkalain noudattamisen säännöllistä valvontaa koskevan tupakkalain valvontasuunnitelman. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Läkelain mukaan kunnan tulee omasta aloitteestaan ja tehtyjen ilmoitusten perusteella tarkastaa nikotiinivalmisteiden varastointi- ja myyntipaikkoja sekä valvoa nikotiinivalmisteiden myyntiä.

Tässä suunnitelmassa esitetään tupakkalain ja lääkelain mukaisen valvonnan tavoitteet vuodelle 2022. Suunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2020 - 2024. Läkelain mukaisesta nikotiinivalmisteiden myynnin valvonnasta ei ole laadittu valtakunnallista valvontaohjelmaa

5.1. Lainsäädäntöön, valvonnan ohjeistukseen ja toimintatapoihin liittyvät muutokset

Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä on toukokuussa 2018 antamassaan mietinnössä antanut 44 toimenpide-ehdotusta tupakkalain tavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Ehdotusten joukossa oli useita lainsäädännön muutosehdotuksia liittyen muun muassa savuttomien

ympäristöjen laajentamiseen ja uusien tuotteiden parempaan huomioimiseen lainsäädännössä. On hyvin todennäköistä, että tupakkalakiin tehdään lähiaikoina uusia muutoksia.

Valvira on valtakunnallisessa valvontaohjelmassa linjannut Valviran ja kunnan työnjakoa tupakan vähittäismyyntipakkauksien valvonnassa, tuotevalvonnassa ja markkinointikiellon valvonnassa. Vuonna 2022 valvonnan painopisteiksi on valtakunnallisessa valvontaohjelmassa valittu tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta sekä omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa. Tuotevalvontaa ja markkinoinnin valvontaa koskevan painopisteen avulla on tarkoitus toteuttaa ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teemaa yhdenmukaisesta valvonnasta ja yhteistyöstä keskittymällä valvonnassa niihin osa-alueisiin, joissa kunnilla ja Valviralla on päällekkäistä valvontatoimivaltaa.

5.2. Valvontakohteet

Kaikkien tupakkatuotteita myyvien toimijoiden pitää hakea kunnalta vähittäismyyntilupa. Rauman kaupungin alueella lupia on voimassa suunnitelmaa kirjoitettaessa 48 kpl. Lisäksi kaksi tupakkatuotteiden tukkumyyjää on tehnyt tukkumyynti-ilmoituksen. Valvira ylläpitää valtakunnallista tupakkatuotteiden myyntiluparekisteriä. Tupakkatuotteiden myyntipaikat on merkitty myös VATI-järjestelmään. Tupakkatuotteiden myyntiluvan saaneet valvontakohteet on lueteltu liitteessä 6.

Nikotiinivalmisteiden voimassa olevia myyntilupia on Rauman kaupungin alueella suunnitelmaa kirjoitettaessa 21. Nikotiinivalmisteiden myyntiluvan saaneet valvontakohteet on lueteltu liitteessä 6. Erillinen tupakointitila on 2 ravintolassa ja yhdessä liikuntakeskuksessa. Luettelo tupakointitiloista on liitteessä 6.

Tupakointikieltoja ja –rajoituksia valvotaan rakennusten, kulkuneuvojen ja muiden vastaavien paikkojen sisätiloissa, jotka ovat yleisön tai asiakkaiden käytettävissä, ulkotiloissa järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa ja katsomoissa sekä päiväkotien ja esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten ulkotiloissa.

5.3. Tupakkalain ja lääkelain mukaiset tarkastukset

Vuonna 2022 tarkastetaan suunnitelmallisesti tupakkalain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden ja nikotiinivalmisteiden myyntiä elintarvikelain mukaisten tarkastusten yhteydessä. Suunnitellut tarkastukset on merkitty liitteeseen 6. Jos vuodelle 2021 suunniteltu tarkastus jää tekemättä, se voidaan tehdä vuonna 2022. Tarkastustoiminnan kustannukset katetaan vuosittaisilla valvontamaksuilla, joten tarkastuksista ei peritä erillistä maksua.

Tupakointikieltojen valvonta tehdään pääsääntöisesti elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaisen valvonnan yhteydessä havainnoimalla merkkejä tupakointikieltojen rikkomisesta. Jos epäily tupakointikiellon rikkomisesta syntyy, voidaan kohteeseen tehdä erillinen tarkastus asian selvittämiseksi. Tarkastus voidaan tehdä myös yhteydenoton tai muulla tavalla heränneen epäilyn perusteella. Tupakointikieltojen valvomiseksi tehdyistä tarkastuksista ei peritä maksua.

Liikuntakeskuksen tupakointitila tarkastetaan vuonna 2022. Tupakointitilan tarkastuksesta ei peritä maksua.

Toimipaikoissa, joilla ei ole tupakan myyntilupaa mutta joissa toimijan jollain toisella toimipaikalla on myyntilupa, kiinnitetään elintarvikelain nojalla tehtävien tarkastusten yhteydessä erityistä huomiota siihen, että myynnissä ei ole tupakkatuotteita. Näihin toimipaikkoihin voidaan tehdä myös erillisiä tarkastuksia.

Suurten yleisötilaisuuksien elintarvike- tai terveydensuojelulain mukaisten tarkastusten yhteydessä tehdään pääsääntöisesti myös tupakkalain mukainen tarkastus, jossa tarkastetaan sekä tupakkalain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden myyntiin että tupakointikieltojen noudattamiseen liittyviä seikkoja. Tarkastuksissa ja mahdollisissa toimijan kanssa ennen tilaisuutta käytävissä neuvotteluissa pyritään kiinnittämään huomiota myös tupakkasponsorointiin viittaaviin seikkoihin.

5.4. Myyntilupahakemusten käsittely

Uusia tupakan ja nikotiinivalmisteiden myyntilupahakemuksia arvioidaan saatavan vuoden 2022 aikana noin 5 kpl. Hakemukset liittyvät yleensä toimijan vaihtumiseen olemassa olevassa myyntipaikassa.

5.5. Tupakka- ja lääkelain mukaiseen valvontaan käytettävissä olevat voimavarat

Laskelma valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisen suunnitelmallisen valvonnan voimavaratarpeesta on esitetty taulukossa 8. Koska tarkastukset tehdään pääsääntöisesti muiden tarkastusten yhteydessä, ei tarkastusten ohjeellisiin kestoaikoihin ole lisätty matka-aikaa.

Tupakkalain mukaisiin tehtäviin on suunnitelmassa laskettu käytettävän terveystarkastajien työaikaa 45 henkilötyöpäivää.

Tupakkalain valvontaan varattujen voimavarojen voidaan katsoa olevan laskennallisesti riittävät tupakkalain mukaiseen valvontaan.

Taulukko 8. Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisesti laskettu suunnitelmalliseen tupakkavalvontaan tarvittava työaika

Kohde	Kohteiden lukumäärä	Tarkastuksia 2021	Tarvittava työaika h
Erilliset tupakointitilat	3	1	18
Myyntipaikat	50	26	52
Yhteensä			70 (10 htpv)

Nikotiinivalmisteiden myynnin tarkastaminen tehdään yleensä tupakan myynnin tarkastuksen yhteydessä. Nikotiinivalmisteiden myynnin tarkastamiseen tarvittavaa työaikaa ei ole erikseen huomioitu laskelmissa.

5.6. Valvonnasta perittävät maksut

Tupakkatuotteita myyville toimijoilta peritään vuosittain alkuvuonna voimassa olevan taksan mukainen vuotuinen valvontamaksu. Maksu peritään kaikilta toimijoilta, joilla on ollut voimassa tupakan myyntilupa tammikuun ensimmäisenä päivänä. Maksun määrää ei suhteuteta toiminnan keston. Kesken vuotta toiminnan lopettaneille ei palauteta maksuja. Nikotiinivalmisteita myyville toimijoilta peritään vuotuinen valvontamaksu vastaavalla tavalla. Tupakkalain tai lääkelain mukaisista tarkastuksista ei peritä erillistä maksua.

Tavoitteet

- Tehdään liitteessä 6 suunnitellut tarkastukset

6. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

6.1. Johdanto

Sosiaali- ja terveystoimialan ympäristöterveydenhuollon palvelualueen eläinlääkintähuollon palveluyksikkö huolehtii Rauman kaupungin alueella eläinten terveydenhuollon ja sairauksien hoitamisen edellyttämien peruseläinlääkäripalvelujen antamisesta, eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisestä valvonnasta ja siihen liittyvistä tarkastuksista, eläintenpitoon liittyvästä terveydellisestä valvonnasta, eläintautien vastustamisesta ja ehkäisystä, eläinsuojeluvälvonnasta sekä eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelyn valvonnasta.

Eläinlääkintähuoltolain 10 §:ssä säädetään, että kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitetuista eläinten terveyden ja hyvinvoinnin järjestämisestä alueellaan. Eläinlääkintähuoltolain 10 §:n mukaisesti kunnan suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksista sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoituksista suunnitelma on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelujen tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut. Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on laatinut eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) vuosille 2015 - 2022. Ohjelma on päivitetty vuodelle 2022. Valtakunnallinen ohjelma on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon tätä suunnitelmaa laadittaessa.

Valvontaeläinlääkäriin tekemä elintarvikelain mukainen valvonta sisältyy elintarvikevalvonnan suunnitelmaan.

6.1.1. Lainsäädännön muutokset

Maa- ja metsätalousministeriössä on meneillään eläinsuojelulain kokonaisuudistus. Tavoitteena on ollut saattaa osittain vanhentunut eläinsuojelulaki nykyisen perustuslain vaatimusten mukaiseksi sekä selkeyttää eläinsuojelulainsäädäntöä. Uudistuksen läpivienti on viivästynyt, eikä aikataulusta ole suunnitelmaa kirjoitettaessa varmuutta. Suunnitelmaa kirjoitettaessa lakiesitys on uudella lausuntokierroksella.

Eläinten lääkitsemistä koskevaan lainsäädäntöön on tullut ja tulossa muutoksia, joiden soveltaminen alkaa tammikuussa 2022.

6.2. Kuntien suunnitelmat

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman mukaan kunnallisessa suunnitelmassa kunnan tulee kuvata, miten kunnaneläinlääkärille määrättyjen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävien hoito on alueella järjestetty. Suunnitelmassa on esitettävä valvontakohteet, hyväksymismenettelyt, tarkastusten suunnittelu ja toteutus, näytteenotto, hallinnolliset pakkokeinot sekä valvonnan toteutumisen seuranta ja raportointi. Kunnan on suunnitelmassaan osoitettava, että eläinlääkäripalvelut on järjestetty eläinlääkintähuoltolain vaatimusten mukaisesti.

Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisesti kunta suunnittelee, miten valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteen huomioidaan käytännön työssä. Valtakunnallisen ohjelman painopisteitä vuodelle 2022 ovat ELTE-tietojärjestelmän ensimmäisen osion käytön vakiinnuttaminen, lääkekäyttötietojen keräysjärjestelmän toiminnan ja tietojen oikeellisuuden varmistaminen, ELSU-tietojärjestelmän käyttöönotto, pandemiavalmiuden kehittäminen sekä EU:n eläinterveys sääntöjen ja muun eläintautilainsäädännön toimeenpano.

Luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontakohteista ja suunnitelma tehtävistä tarkastuksista on valvontasuunnitelman liitteenä (liite 7).

6.3. Voimavarat

6.3.1. Eläinlääkärien määrä ja tehtäväjako

Rauman kaupungin palveluksessa on kolme kokoaikaista kunnaneläinlääkäriä. Kunnaneläinlääkäreille ei ole määritelty alueellista tai tehtäväpohjaista työnjakoa. Lisäksi yksi kunnaneläinlääkärin virka on täytetty 50 %:n työajalla. Viranhaltijan tehtävänä on toimia muiden kunnaneläinlääkärien sijaisena vuosilomien, päivystysvapaiden ja muiden poissaolojen aikana.

Kunnaneläinlääkäreille on ajoittain vaikeaa saada ulkopuolisia sijaisia, ja sijaisten saamiseksi on jouduttu turvautumaan kalliisiin ratkaisuihin. Sijaisviran täyttämisen tarkoituksena on varmistaa alueen jo valmiiksi tuntevan, osaavan sijaisen saaminen, vähentää uusien sijaisten rekrytointiin ja perehdyttämiseen kuluva työaika ja toisaalta tarjota sijaisuuksia tekeväälle eläinlääkärille vakituinen virkasuhde.

Viikkoa pitempien poissaolojen ajaksi kunnaneläinlääkäreille otetaan sijainen aina, kun sijainen saadaan. Myös lyhyempien poissaolojen ajaksi voidaan harkinnan mukaan ottaa sijainen. Jos sijaiseläinlääkäri on estynyt tekemästä sijaisuutta, pyritään sijainen saamaan muualta. Sijaisten käyttäminen on välttämätöntä, jotta päivystykset pystytään järjestämään myös siinä tapauksessa, että samanaikaisesti tulee toisen kunnaneläinlääkärin äkillinen poissaolo. Vakituisten työntekijöiden työsidonnaisuuden kohtuullistamiseksi ja työssä jaksamisen edistämiseksi osa viikonloppupäivystyksistä toteutetaan sijaisvoimin. Sijaisia houkutteellaan tarvittaessa paikalle esimerkiksi korvaamalla matkakulut sijaisen kotipaikkakunnalta Raumalle.

Lääkärien virkaehtosopimuksen eläinlääkäriliitteen uudet viikkolepomääräykset astuivat voimaan 1.1.2021. Määräysten mukaan viranhaltijan tulee saada kalenteriviikossa vähintään 35 tuntia kestävä keskeytymätön vapaa-aika. Viikkolepo voidaan järjestää keskimäärin 35 tunniksi 14 vuorokauden ajanjakson aikana. Vapaa-ajan tulee kuitenkin olla yhdenjaksoisesti vähintään 24 tuntia viikossa. Koska eläinlääkäripäivystysringissä päätettiin vuoden 2021 alussa jakaa viikonloppupäivystykset kahdelle eläinlääkärille, viikkolepomääräykset eivät ole aiheuttaneet kohtuuttomia haasteita.

Valvontaeläinlääkäri huolehtii kunnan järjestettäväksi säädetyistä valtion vastuulla olevista eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnan tehtävistä. Lisäksi pieni osa (noin 5 %) valvontaeläinlääkärin työajasta käytetään elintarvikelain mukaiseen eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon valvontaan. Valtio korvaa kunnalle valvontaeläinlääkärin palkkakustannukset ja toiminnasta aiheutuneet kustannukset siltä osin, kuin ne ovat aiheutuneet valtion vastuulla olevista tehtävistä.

Valvontaeläinlääkärin toiminnasta on tehty sopimus Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston kanssa. Sopimuksen mukaan Rauman ja Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston valvontaeläinlääkäreillä on molemmilla toimivalta Rauman ja Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston alueilla. Valvontaeläinlääkärit sijaistavat toisiaan poissaolojen aikana ja voivat tarvittaessa tehdä vaativan

kohteen tarkastuksen yhdessä. Lisäksi on päätetty, että Rauman, Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston ja Sastamalan valvontaeläinlääkäreillä on kullakin toimivalta toistensa alueilla. Rauman valvontaeläinlääkärin työajasta noin 50 % arvioidaan kohdistuvan Rauman kaupungin alueelle.

Ympäristöterveydenhuollon johtaja huolehtii eläinlääkintähuoltoon liittyvistä hallinnollisista tehtävistä. Ympäristöterveydenhuollon johtajan työajasta on arvioitu kuluvan eläinlääkintähuoltoon liittyviin tehtäviin henkilöstö- ja taloushallinnollisten tehtävien lisäksi noin 20 henkilötyöpäivää.

6.3.2. Muu henkilöstö

Rauman kaupungilla ei ole eläintenhoitajan tai eläinlääkärin avustajan toimia. Vastaanotoilla on toiminut avustajina erilaisia palkattomia harjoittelijoita.

Eläinlääkäreiden vastaanottotilojen siivouksesta huolehtii Rauman kaupungin puhtauspalvelu. Uotilan vastaanotolla siivous on tehty vuoden 2017 alusta ostopalveluna. Eläinlääkintähuolto käyttää myös muita Rauman kaupungin tukipalveluja (esim. kiinteistöhuolto, tietohallinnon palvelut, viestintäpalvelut, henkilöstöpalvelut, juridiset palvelut, taloushallinnon palvelut).

Eläinlääkärit voivat tarvittaessa hyödyntää ympäristöterveydenhuollon toimistosihteerin työpanosta. Käytännössä toimistosihteerin hyödyntämistä vaikeuttaa se, että eläinlääkäreistä kaksi työskentelee toisessa osoitteessa. Toimistohenkilökunnan hyödyntämismahdollisuus rajoittuukin käytännössä lähinnä postitukseen ja vastaaviin yleisiin tehtäviin sekä ympäristöterveydenhuollon johtajan avustamiseen.

6.3.3. Voimavarojen riittävyyden arviointi

Valvontasuunnitelman liitteenä on eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman mukainen eläinlääkintähuollon resurssitarpeen kartoitus (liite 8).

Karkea arviolaskelma eläinlääkintähuollon resurssitarpeesta on esitetty taulukossa 10. Arvio on laadittu vuodelle 2016, eikä sitä ole päivitetty.

Suureläinkäyntien tekemiseksi voidaan arvion perusteella arvioida tarvittavan noin 130 htpv (2 h/käynti) ja pieneläinpotilaiden hoitamiseen noin 425 htpv (0,75 h/käynti). Eläinten sairaanhoitoon tarvittava eläinlääkärivoimavarojen tarve olisi laskelman perusteella noin 525 htpv eli noin 2,5 henkilötyövuotta.

Taulukko 9. Arvio Rauman kaupungin alueella pidettävien eläinten tarvitsemasta eläinlääkärin potilaskäyntimäärästä

	Lukumäärä	Käyntitiheys	Käynnit yhteensä
Lypsylehmät	270 lehmää	80 %	217
Muut nautatilat	8 tilaa	100 %	8
Sikalat	4 pitop.	2 x vuosi	8
Hevoset	234 pitop.	100 %	234
Siipikarjatilat	11 pitop.	10 %	1
Muut tilat	20	30 %	6
Terveysterveysto naudat	12	1 x vuosi	12
Terveysterveysto siat	3	4 x vuosi	12
Suurelääkäyntejä yht.			498
Pieneläimet	5 000	85 %	4 250

Taulukossa 11 esitetään arvio kunnaneläinlääkärin työajan jakautumisesta eri tehtäviin. Laskelman perusteella potilastyöhön jää kunnaneläinlääkäriltä noin 140 htpv. Kolmen kunnaneläinlääkärin työpanos potilastyöhön on näin ollen laskennallisesti noin 420 htpv. Koska kunnaneläinlääkäreille otetaan lomien ajaksi sijaiset, ovat potilastyöhön käytettävissä olevat eläinlääkärivoimavarat tosiasiallisesti noin 490 htpv.

Taulukko 10. Arvio kunnaneläinlääkärin työajan jakautumisesta eri tehtäviin

Tehtävä	htpv / vuosi
Kirjalliset työt ja tietohallintajärjestelmän ylläpito	35
Koulutus ja kirjallisuuteen, säädöksiin yms. tutustuminen	8
Työhön liittyvät kokoukset	4
Laatutyö, erityistilannesuunnittelu ja -harjoitukset	3
Neuvonta ja ohjaus	30
Potilastyö	140

Rauman kaupungin alueella toimii yksi yksityinen pieneläinvastaanotto, jolla työskentelee 3 - 4 eläinlääkärinä, kuusi eläinlääkärin hoitajaa ja eläinfysioterapeutti. Yksityisvastaanotto palvelee myös naapurikuntien asukkaita. Seuraavaksi lähimmät yksityisvastaanotot sijaitsevat Porissa ja Uudessakaupungissa. Yksityisiä eläinlääkäripalveluita on runsaasti saatavilla Turun seudulla.

Käytännössä nykyinen henkilöstömitoitus, ottaen huomioon myös tarjolla olevat yksityiseläinlääkäripalvelut, on koettu sopivaksi potilasmäärään nähden. Lomien ja poissaolojen aikana, myös yksityiseläinlääkärin lomien aikana, on esiintynyt ajoittain ruuhkautumista. Ruuhkautuminen on usein ollut epätasaista eri eläinlääkäreiden välillä, ja aikoja onkin yleensä pystytty tarjoamaan riittävästi siirtämällä mahdollisuuksien mukaan potilaita toisen eläinlääkärin vastaanotolle. Kiireelliset potilaat on äkillisten poissaolojen aikana pystytty hoitamaan kahden eläinlääkärin voimin.

Kokemusten mukaan valvontaeläinlääkärin työaika on riittänyt välttämättömien valvontatehtävien hoitamiseen. Kunnaneläinlääkäreiden työpanosta on tarvittu valvontatehtäviin lähinnä erityistilanteissa, kuten aikanaan lintuinfluenssaan liittyneiden toimenpiteiden tekemisessä. Lisäksi kunnaneläinlääkärit lopettavat satunnaisesti loukkaantuneita luonnonvaraisia eläimiä ja kirjoittavat esimerkiksi vientitodistuksia lemmikkieläimille.

Provet –ohjelmiston yhtymäraportista saadaan tarvittavat tilastotiedot kunnaneläinlääkäreiden virka-aikana ja päivystysaikana hoitamista potilaista suoraan kunnaneläinlääkäreiden tiedonhallintaohjelmistoista. Haasteena on edelleen kaikkien ulkopuolisten sijaisten tekemien käyntien saaminen mukaan tilastoihin. Tähän pyritään kiinnittämään erityistä huomiota.

6.3.4. Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Kunnaneläinlääkäreiden pätevyys tehtäväänsä varmistetaan virkasuhteeseen ottamisen yhteydessä. Vakituisten työntekijöiden osalta tarkistetaan tarvittavat todistukset. Sijaisten osalta tarkistetaan vähintään, että henkilö löytyy Ruokaviraston pitämästä eläinlääkärirekisteristä. Tarvittaessa riittävä pätevyys varmistetaan ottamalla yhteyttä Ruokavirastoon tai eläinlääketieteelliseen tiedekuntaan.

Vakituisessa virkasuhteessa olevien ja säännöllisesti Raumalla sijaisuuksia tekevien eläinlääkäreiden oikeus praktiikan harjoittamiseen tarkistetaan säännöllisesti eläinlääkärirekisteristä, koska mahdollisesta eläinlääkärioikeuksien poistamisesta ei tule ilmoitusta työnantajalle. Uusien viranhaltijoiden ja sijaisten praktiikkaoikeudet tarkistetaan aina rekrytoinnin yhteydessä.

Rauman kaupungilla ei ole eläintenhoitajan tai eläinlääkärin avustajan toimia. Eläinlääkärit käyttävät avustajina esimerkiksi harjoittelijoita ja muita vastaavia työntekijöitä, joista ei aiheudu palkkakustannuksia. Avustajien ammattitaito vaihtelee, ja heitä käytetään osaamistaan vastaavissa tehtävissä kuten välinehuollossa, kiinni pitämisessä ja kirjallisissa tehtävissä. Avustajat eivät tee eläinlääkärin tehtäväksi kuuluvia tehtäviä.

Henkilökunnan koulutusta on käsitelty valvontasuunnitelman kohdassa 2.4. Eläinlääkintähuollon henkilökunta osallistuu vuonna 2022 Ruokaviraston järjestämiin ELTE- ja ELKE-järjestelmäkoulutuksiin, eläinterveys säännösten toimeenpanoa koskeviin koulutuksiin.

6.4. Tietojärjestelmät

Rauman kaupunki on hankkinut kaikille kunnaneläinlääkäreille työssä tarvittavat tietokoneet ja ohjelmistot sekä tablettitietokoneet. Kunnaneläinlääkärit käyttävät potilastietojen kirjaamiseen, laskutukseen ja muihin tehtäviin Provet -ohjelmistoa. Provet –ohjelmistoon päivittyvät nautarekisterin tiedot sekä Sikavan ja Nasevan tiedot eläinlääkärin toimialueelta. Potilastiedot ja tiedot potilaan käynneistä Rauman kunnaneläinlääkärin vastaanotolla ovat kaikkien kunnaneläinlääkäreiden nähtävissä.

ELTE-tietojärjestelmän ensimmäisen osan ensimmäinen versio on valtakunnallisen ohjelman mukaan julkaistu. Järjestelmä on laadittu eläintautitapausten ja epidemioiden hallintaa varten. Kaikki lainsäädännöllä vastustettavien eläintautien epäilyt ja todetut tapaukset (esim. salmonellat) kirjataan ELTE-järjestelmään käytössä olevien toiminnallisuuksien rajoissa.

Ruokavirasto järjestää käyttökoulutusta ja ohjeistaa järjestelmän käytössä. Vuonna 2022 osallistutaan tarjottuun koulutukseen ja ryhdytään käyttämään järjestelmää, jos järjestelmään kirjattavia eläintautitapauksia ilmenee.

ELKE-järjestelmän (eläinlääkkeiden käyttötiedon keruu eli ELTE2) ensimmäinen julkaisuversio otetaan valtakunnallisen ohjelman mukaan käyttöön kevään 2022 aikana. Järjestelmä kerää tietoa eläinlääkärin käyttämisestä ja luovuttamista lääkkeistä pääosin rajapinnan kautta suoraan praktiikkaohjelmistoista, mutta silloin kun se ei ole mahdollista, on tietoja syötettävä käsin. ELKE-järjestelmää tullaan hyödyntämään myös eläintautien ilmoittamisessa.

Ruokavirasto antaa myös ELKEN käyttökoulutusta järjestelmän käyttöönoton yhteydessä. Vuonna 2022 osallistutaan tarjottuun koulutukseen.

Vuonna 2022 saataneen valvontaeläinlääkäreiden käyttöön ensimmäinen versio ELSU-järjestelmästä. ELSU-järjestelmästä on tarkoitus tulla valtakunnallinen eläinsuojeluvalvonnan toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä. Järjestelmää ryhdytään käyttämään toiminnallisuuden rajoissa, jos järjestelmän toiminnallisuudet ovat siinä määrin riittävät ja toimivat, että järjestelmän katsotaan parantavan nykytilannetta.

Kunnaneläinlääkärit käyttävät eläinrekistereitä Provet –ohjelmiston kautta. Ympäristöterveydenhuollon johtajalla ja valvontaeläinlääkärillä on käyttöoikeudet eläintenpitäjärekisteriin. Eläintenpitäjärekisteriä voidaan käyttää mm. valvontakohdetietojen päivittämiseen. Ympäristöterveydenhuollon johtaja on vuoden 2013 lopulla hankkinut pääsynhallintasovelluksessa oikeudet myöntää alaiselleen henkilökunnalle oikeuksia eri rekistereiden käyttämiseksi.

Tietojärjestelmien käyttämiseen liittyvissä ongelmissa eläinlääkintähuolto tukeutuu toisaalta järjestelmän tuottajaan tai julkaisijaan ja tämän järjestämään käyttäjätukeen ja toisaalta Rauman kaupungin tietohallintopalveluiden henkilökuntaan.

6.5. Viestintä

Ympäristöterveydenhuollon viestintää käsitellään valvontasuunnitelman kohdassa 2.6

Eläinlääkintähuollon osalta aktiivinen viestintä normaalioloissa rajoittuu lähinnä internet –sivujen ylläpitoon ja päivittämiseen sekä mediatiedotteiden laatimiseen sellaisissa tapauksissa, joissa tiedottaminen on välttämätöntä. Erityistilanneviestintää on käsitelty laajasti erityistilannesuunnitelmassa.

Tiedotuksen vastuuhenkilö on ympäristöterveydenhuollon johtaja. Valvontaeläinlääkäri ja kunnaneläinlääkärit voivat antaa haastatteluja ja tarvittaessa muutenkin tiedottaa oman vastualueensa asioista. Vaikeissa tai hankalissa tiedotuskysymyksissä saa asiantuntija-apua sosiaali- ja terveystoimialan viestintävastaavalta tai Rauman kaupungin viestintäpalveluista. Lehdistötiedotteiden jakelukanavana on yleensä sähköposti. Sähköpostiohjelmasta löytyy jakeluryhmä ”paikalliset tiedotusvälineet”, johon on kerätty kaikkien paikallisten tiedotusvälineiden sähköpostiosoitteet ja jota ylläpitää viestintäpalvelut

Eläinlääkintähuollon henkilökunta on aktiivisesti yhteydessä läänineläinlääkäreihin sähköpostin ja puhelimen välityksellä ja pitää aluehallintoviraston ajan tasalla kaikissa normaalista poikkeavissa tilanteissa.

Ympäristöterveydenhuollon johtaja tiedottaa sosiaali- ja terveystoimialan johtoryhmälle merkittävistä eläinlääkintähuollon ajankohtaisista asioista. Kunnaneläinlääkärit kertovat mahdollisista zoonosiepäilyistä ympäristöterveydenhuollon johtajalle, joka välittää tiedot tarpeen mukaan eteenpäin sosiaali- ja terveystoimialalla. Tarvittaessa kunnaneläinlääkärit tai valvontaeläinlääkäri ovat suoraan yhteydessä tartuntataudeista vastaavaan lääkäriin tai hoitajaan. Tarkempia ohjeita ilmoitusmenettelyyn zoonositapauksissa on kohdassa 7.2.3.

Ruoka- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmä on hyvä kanava myös muista kuin elintarvikkeisiin tai veteen liittyvistä infektioriskeistä tiedottamiseen ja riskien aiheuttamien toimenpiteiden pohtimiseen (esim. kotieläinten salmonelloositapaukset). Tapauksesta riippuen voi asian käsittely tapahtua myös sosiaali- ja terveystoimialan johtoryhmässä tai pandemiajohtoryhmässä.

6.6. Maksullisuus

Eläinten terveyden- ja sairaanhoitopalvelut ovat asiakkaalle maksullisia. Kunnaneläinlääkärit perivät asiakkaalta virkaehtosopimuksen mukaiset käynti- ja toimenpidepalkkiot sekä korvauksen matkakuluista. Kaikki muut eläinlääkintähuollon perimät maksut käyvät ilmi ympäristöterveydenhuollon taksasta.

Rauman kaupunki on hankkinut kunnaneläinlääkäreiden vastaanotoille laitteistot verinäytteiden tutkimista varten. Näiden laitteiden käyttämisestä kaupunki perii näytekohtaisen klinikkamaksun, joka koostuu materiaalikulusta sekä laitteiden leasingmaksujen kattamiseksi perittävästä maksusta.

Keskitettyä yhteydenottopalvelua ei päiväpraktiikkaa varten ole järjestetty. Eläinlääkäreiden antama puhelinneuvonta on asiakkaalle maksutonta. Rauman kaupunki ei osta praktiikkapalveluja yksityisiltä eläinlääkäripalvelujen tuottajilta. Kaupunki ei maksa subventioita kotieläinten omistajille tai haltijoille. Kunnaneläinlääkärit noudattavat toiminnassaan kunnaneläinlääkäritaksaa.

Päivystysaikaa varten Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston ja Rauman muodostamalla päivystysalueella on maksullinen päivystysnumero, josta asiakkaan puhelu käännetään aina päivystävän eläinlääkäriin puhelimeen. Puhelun hinta on klo 6.00 – 22.00 välisenä aikana 2,04 €/min + pvm/mpm ja klo 22.00 – 6.00 välisenä aikana 4.01 €/min + pvm/mpm. Päivystävä eläinlääkäri kirjautuu palveluun soittamalla siihen matkapuhelimellaan. Eläinlääkäriin kirjautuessa palveluun, hän saa palvelusta vahvistustekstiviestin. Samalla edellinen päivystäjä saa tekstiviestin, joka ilmoittaa uuden päivystäjän kirjautuneen palveluun.

Eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan liittyvät valvontakäynnit ja muut valvontatoimenpiteet ovat asiakkaalle maksuttomia. Lehmän nostoparren lainaamisesta Rauman kaupungin ulkopuolella sijaitseville eläintiloille peritään taksan mukainen vuokra.

6.7. Valvonnan toimeenpano

Valvonnan toimeenpanoa kuvataan suunnitelman kohdissa 7.8 – 7.11.

6.8. Eläinten terveyden valvonta

6.8.1. Eläintautivalmius

Eläinten pitopaikoissa eläintautivalvonta tapahtuu normaalien sairas- tai terveydenhuoltokäyntien aikana tai läänineläinlääkäriin antaman määräyksen perusteella. Erillisiä tarkastuksia ilman epäilyä ei tehdä lukuun ottamatta terveysvalvontaohjelmiin liittyviä tarkastuksia. Kaikkien eläinlääkäreiden on tehtävä kuukausittain ilmoitus säädetyistä eläintaudeista aluehallintovirastolle (MMM asetus 1010/2013). Kunnaneläinlääkärit huolehtivat kukin omalta osaltaan ilmoitusten tekemisestä. Eläinten omistajalla tai haltijalla on eläintautilain nojalla velvollisuus ilmoittaa eläinlääkärille epäillessään eläimen sairastavan vakavaa eläintautia.

Erityistilannesuunnitelmassa ovat toimintaohjeet myös vaarallisen tai helposti leviävän eläintautitapauksen varalle. Kunnaneläinlääkärit ja valvontaeläinlääkäri osallistuvat aluehallintoviraston järjestämiin työkokouksiin, joissa käsitellään myös eläintautivalmiuteen liittyviä asioita. Henkilöstö osallistuu mahdollisuuksien mukaan myös mahdolliseen muuhun eläintautivalmiutta edistävään koulutukseen, jos sellaista tulee tarjolle.

Epäily vaarallisesta tai helposti leviävästä eläintaudista voi tulla esimerkiksi kunnaneläinlääkäriin tai valvontaeläinlääkäriin tekemästä havainnosta, eläimen omistajan yhteydenotona tai aluehallintovirastosta tulevana tietona teurastamolla syntyneestä epäilystä tai lähiseuduille levinneestä eläintaudista. Epäily zoonoottisesta eläintaudista voi tulla myös terveyskeskuksesta tai sairaalasta. MMM:n asetuksessa 1010/2013 säädetään toisaalta kunnaneläinlääkäriin velvollisuudesta ilmoittaa erikseen lueteltujen zoonoosien esiintymisestä terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalle lääkäriille. Käytännössä ilmoituksen voi tehdä kunnaneläinlääkäriin pyynnöstä myös ympäristöterveydenhuollon johtaja.

Rauman kaupungissa ilmoitus tehdään Eeva Nordqvistille, tai jos hän ei ole tavoitettavissa, voidaan tarvittaessa olla yhteydessä myös tartuntatautiterveydenhoitaja Sonja Simulaan. Asiasta ilmoitetaan lisäksi läänineläinlääkäriille, ympäristöterveydenhuollon johtajalle ja vakavammissa tapauksissa myös sosiaali- ja terveysjohtajalle (Satu Helin).

Jos kunnaneläinlääkäriillä syntyy eläintautiepäily, hän ottaa välittömästi yhteyttä valvontaeläinlääkäriin tai, jos valvontaeläinlääkäriä ei tavoiteta, suoraan läänineläinlääkäriin. Virka-ajan ulkopuolella päivystävän läänineläinlääkäriin yhteystiedot saa vastaajasta, jonka numero löytyy tarvittaessa erityistilanneohjeistuksesta. Lisäksi kunnaneläinlääkäri ilmoittaa tilanteesta ympäristöterveydenhuollon johtajalle ja toisille kunnaneläinlääkäreille.

Valvontaeläinlääkäri ilmoittaa eläintautiepäilystä läänineläinlääkäriille, ympäristöterveydenhuollon johtajalle ja kunnaneläinlääkäreille, ottaa tilanteesta vastuun Rauman kaupungin osalta tiedon saatuaan ja huolehtii tarvittavista jatkotoimenpiteistä. Valvontaeläinlääkäri huolehtii myös asiaan liittyvästä viestinnästä ja tiedottamisesta yhteistyössä ympäristöterveydenhuollon johtajan ja aluehallintoviraston kanssa. Ruokavirastolla on tautipäivystys, jonka numero löytyy erityistilanneohjeista.

Eläintautitapauksessa tilannetta johtaa läänineläinlääkäri. Valvontaeläinlääkäri ja kunnaneläinlääkärit avustavat tilanteen hoitamisessa. Tarvittaessa kunnaneläinlääkäreiden ajanvarausajat peruutetaan. Yksi kunnaneläinlääkäreistä hoitaa välitöntä hoitoa vaativat sairastapaukset, jolloin muut kunnaneläinlääkärit voivat avustaa eläintautitapauksen hoitamisessa. Tarvittaessa apu työvoimana voidaan käyttää myös terveystarkastajia.

Rauman kaupunki pitää rekisteriä henkilökunnan saamasta koulutuksesta. Rekisterissä ei ole eritelty erikseen eläintautivalmiuteen liittyviä koulutuksia.

6.8.2. Terveysvalvontaohjelmat

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy tai ottaa vastaan ilmoituksen tilojen liittymisestä tai eroamisesta terveysvalvontaohjelmiin tai -ohjelmista. Kunnaneläinlääkäri voi myös esittää läänineläinlääkäriille tilan erottamista terveysvalvontaohjelmista. Pakollisia terveysvalvontaohjelmia ovat kana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita sekä keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa tuottavia nautojen pitopaikkoja koskevat pakolliset salmonellavalvontaohjelmat. Vapaaehtoisia terveysvalvontaohjelmia ovat lampaiden ja vuohien ohjelmat maedi-visnan varalta, tarhattujen hirvieläinten ohjelma tuberkuloosin varalta ja kalojen ohjelma BKD:n varalta. Tiedot terveysvalvontaohjelmiin kuuluvien tilojen lukumääristä käyvät ilmi liitteenä olevasta resurssikartoituslomakkeesta. Terveysvalvontaohjelmissä on kunkin valvontaohjelman osalta erikseen määritelty valvontakäyntien vuosittainen määrä.

Pakollisiin salmonellavalvontaohjelmiin kuuluville siipikarjatilaille tehdään valvontakäynti kerran vuodessa. Käynnin yhteydessä huolehditaan virallisesta näytteenotosta, tarkastetaan tiedot tuotannosta, lintujen terveydentilasta, näytteenotoista ja laboratoriotutkimusten tuloksista sekä tarkastetaan pitopaikan tuotantohygieeniset olosuhteet. Käynnin yhteydessä varmistetaan, että eläinten pitäjän toimesta tapahtuva näytteenotto ja parvien tunnistaminen ja ilmoittaminen tehdään

lainsäädännön mukaisesti. Jos näytteenotto on myöhästynyt yli 3 vrk, tilaa huomautetaan asiasta. Jos näytteenotto on myöhästynyt yli 5 vrk, seuraa myöhästymisestä sanktio. Valvontakäynnistä laaditaan kirjallinen tarkastuskertomus ja käynti kirjataan seurantajärjestelmään.

6.8.3. Muu tautiseuranta

Joidenkin vastustettavien eläintautien esiintymistä seurataan valtakunnallisesti näyttein. Yleensä näytteet ottaa valvontaeläinlääkäri läänineläinlääkäriin määräyksestä. Määräyksen vastaanottaa valvontaeläinlääkäri tai ympäristöterveydenhuollon johtaja, joka välittää sen edelleen välittömästi näytteen ottavalle eläinlääkärille. Henkilökohtaisen määräyksen vastaanottaa valvontaeläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri, ja määräys tulee ympäristöterveydenhuollon johtajalle tiedoksi. Näytteenottaja vastaa siitä, että näyte tulee otettua ja lähetettyä eteenpäin määräajassa.

Jos näytteenotossa tulee ongelmia, esimerkiksi näytteenoton kohde on lopettanut toimintansa, asiasta ollaan välittömästi yhteydessä aluehallintovirastoon ja/tai Ruokavirastoon lisäohjeiden saamiseksi. Jos näytteenottaja ei pakottavan syyn takia voi toteuttaa näytteenottoa, hän ilmoittaa asiasta välittömästi esteen tultua ilmi ympäristöterveydenhuollon johtajalle, joka antaa tehtävän toiselle eläinlääkärille. Jos määräys on henkilökohtainen, ympäristöterveydenhuollon johtaja pyytää aluehallintovirastolta uuden määräyksen.

6.9. Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti

Kunnat eivät valvo aktiivisesti eläinten merkitsemistä ja rekisteröintiä. Jos eläinten merkitsemisessä tai rekisteröinnissä havaitaan puutteita, niistä ilmoitetaan aluehallintovirastoon.

6.10. Eläinten lääkitsemisen valvonta

Kunnilla ei ole eläinten lääkitsemisen valvontaan liittyviä tehtäviä.

6.11. Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

Rauman kaupungin alueella ei ole eläinten tai eläimistä saatavien tuotteiden säännöllistä tuonti- tai vientitoimintaa harjoittavia toimijoita.

Jos aluehallintovirasto ilmoittaa kolmansista maista tuotavista tuotteista tai eläimistä, joissa on syytä epäillä eläintautiriskiä tai joiden epäillään tai tiedetään olevan laittomasti maahantuotuja, toimitaan seuraavasti:

- Selvitetään, milloin ja minne eläimet tai tuotteet ovat tulossa tai tulleet;
- Selvitetään, minkälaisesta riskistä on kysymys;
- Selvitetään eläinten tai tuotteiden omistaja ja/tai haltija ja yhteystiedot;
- Toimitaan erityistilannesuunnitelmassa annettujen hälytysohjeiden mukaisesti.
- Arvioidaan tilanteessa tarvittavat voimavarat. Ympäristöterveydenhuollon johtaja päättää tarvittaessa vastuunjaosta ja erityisjärjestelyistä tarvittavien voimavarojen vapauttamiseksi tilanteen hoitamiseen;
- Toimitaan aluehallintoviraston antamien ohjeiden mukaisesti.

Tilanteen hoitamisesta vastaa ensisijaisesti valvontaeläinlääkäri.

Jos virkaeläinlääkäri määrätään tarkastamaan sisämarkkinoilta tuleva tuontierä eikä erä täytä tuonnin ehtoja, on tarkastuksen tehnyt eläinlääkäri ensisijaisesti yhteydessä läänineläinlääkäriin lisäohjeiden saamiseksi. Tilanteesta tiedotetaan myös ympäristöterveydenhuollon johtajalle. Tuontierän siirtäminen tai käyttäminen kielletään asian selvittämisen ajaksi.

6.12. Eläinten hyvinvoinnin valvonta

6.12.1. Tarkastukset

Eläinsuojeluviranomainen voi tarkastaa epäilyn perusteella eläinten pitopaikan. Ilman epäilyä tehdään eläinsuojelutarkastuksia sellaisissa eläintenpitoyksiköissä, joissa eläimiä pidetään elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa sekä sellaisissa eläinten pitopaikoissa, joissa toiminta edellyttää eläinsuojelulaissa tarkoitetun luvan hakemista tai ilmoituksen tekemistä. Ilman epäilyä tarkastuksia saadaan tehdä myös eläinkilpailuihin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin.

Eläinsuojelutarkastuksessa tarkastetaan, että eläinsuojelulainsäädännössä kyseisen eläimen pitämiselle asetettuja vaatimuksia noudatetaan. Käynnillä tarkastetaan paitsi eläimet ja eläinten pitopaikka ja pitopaikan olosuhteet, myös eläimiä varten tarkoitettu ruoka ja juoma sekä välineet ja varusteet. Eläinsuojelutarkastuksesta kirjoitetaan aina eläinsuojelupäätös tai tarkastuskertomus, joka annetaan tai toimitetaan asiakkaalle. Jos tarkastuksessa todetaan, että eläinsuojelulainsäädäntöä on rikottu, toimitetaan kopio eläinsuojelupäätöksestä poliisille esitutkintaa varten. Kopio eläinsuojelupäätöksestä lähetetään aina aluehallintovirastoon mahdollisimman pian tarkastuksen jälkeen. Erityisesti silloin, jos tarkastuksella on todettu mahdollisia täydentävien ehtojen indikaattoreiden laiminlyöntejä, lähetetään päätös tai kertomus aluehallintovirastoon välittömästi ja aina viikon sisällä tehdystä tarkastuksesta.

Valvontaeläinlääkäri säilyttää kopiot annetuista päätöksistä tai tarkastuskertomuksista. Eläinsuojelukäynneistä pidetään seurantakirjanpitoa. Päätökset ryhdytään vuoden 2021 alussa tekemään Rauman kaupungin uudessa asianhallintajärjestelmässä. Järjestelmässä olevat tiedot ovat tarvittaessa sekä eläinlääkintähuollon että terveysvalvonnan henkilökunnan käytettävissä. Kunnaneläinlääkärit välittävät tiedot tekemistään tarkastuksista ja kopiot niihin liittyvistä asiakirjoista valvontaeläinlääkärille. Toimistosihteerin avustusta tarvittaessa asiakirjojen viemisessä asianhallintajärjestelmään. Jos Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston tai Sastamalan valvontaeläinlääkäri tekee eläinsuojelutarkastuksen Rauman kaupungin alueella, hän ilmoittaa sopimuksen mukaisesti tiedot tekemästään käynnistä valvontaeläinlääkärille, joka huolehtii tietojen kirjaamisesta asianhallintajärjestelmään.

Vaikeimmissa tapauksissa vastuu tarkastuksen ja päätöksen tekemisestä voidaan siirtää kunnalta läänineläinlääkärille. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle esimerkiksi tilanteessa, jossa toimija ei ole noudattanut hänelle toistuvasti annettuja kieltoja tai määräyksiä, ja kieltoa tai määräystä on tarvetta tehostaa uhkasakolla tai teettämishallalla. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle myös tilanteessa, jossa tarkastuskohteessa on useita eläimiä, joiden osalta on tarve ryhtyä eläinsuojelulain 44 §:n mukaisiin välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

6.12.2. Pakkokeinot

Jos asiakas veloitetaan korjaamaan havaittuja epäkohtia, asiakkaalle varataan aina ennen päätöksen antamista mahdollisuus tulla kuulluksi. Kiireellisissä tapauksissa kuuleminen tehdään suullisesti tarkastuskäynnillä. Kuuleminen voidaan tehdä suullisesti tarkastuskäynnin yhteydessä myös silloin, kun kyseessä on yksinkertainen ja kustannusvaikutuksiltaan vähäinen asia, jos asiakas hyväksyy menettelyn. Asiakkaan antama suullinen vastine kirjataan aina päätökseen. Jos kyseessä on laajempi tai kustannuksiltaan merkittävämpi asia tai jos asiakas on selvästi eri mieltä tarkastuksen tuloksista, tehdään kuuleminen kirjallisesti ja asiakkaalle varataan riittävästi aikaa vastineen antamiseen.

Epäkohdan korjaamiselle annetaan aina määräaika. Määräajan päätyttyä pitopaikkaan tehdään uusintatarkastus korjausten toteutumisen tarkastamiseksi.

Tarvittaessa kunnaneläinlääkäri, terveystarkastaja tai ympäristöterveydenhuollon johtaja voi ryhtyä eläinsuojelulain 44 §:n mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi, kunnes eläimen omistaja joko korjaa eläinten pitoon liittyvät epäkohdat tai päättää eläinten lopettamisesta. Eläinten omistajalle on aina syytä tässä yhteydessä kertoa siitä, että hän on vastuussa toimenpiteistä, esimerkiksi tilapäisestä hoidosta, syntyvistä kustannuksista. Jos eläimen omistaja toteaa, että hän ei pysty jatkossakaan huolehtimaan eläimestä, tehdään päätös eläimen lopettamisesta tai teurastamisesta. Pieneläintä voidaan myös tarjota EHY ry:lle, joka ottaa vastaan eläimiä uudelleen sijoitettavaksi. Jos eläin luovutetaan EHY ry:lle, tehdään asiasta eläinsuojelupäätös, jossa todetaan eläimen hinta. Arvokkaan eläimen ollessa kyseessä pitää tätä ennen harkita mahdollisuudet eläimen myymiseksi, jolloin eläimen omistaja saa pitää myyntitulot, joista on vähennetty esimerkiksi tilapäisen hoidon järjestämisestä aiheutuneet menot.

Pieneläimelle voidaan tarvittaessa järjestää tilapäinen hoito. Eläin voidaan tällaisessa tapauksessa toimittaa hoidettavaksi Rauman kaupungin löytöeläimistä huolehtivan Eläinten hyväksi EHY ry:n tiloihin. Yhdistyksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaan yhdistys ottaa hoidettavakseen eläimiä, joille on eläinsuojelulain nojalla päätetty järjestää tilapäinen hoito, samoilla hoitopäivämaksuilla, joita käytetään löytöeläinten kohdalla. Eläimestä täytetään hoitosopimus, jossa määritellään myös mahdolliset eläimen hyvinvoinnin kannalta välttämättömät ylimääräiset hoitotoimet, kuten pesu, kyntien leikkaus tai eläinlääkärikäynti.

Tilapäisen hoidon järjestämistä koskevasta päätöksestä tiedotetaan ympäristöterveydenhuollon johtajalle ja läänineläinlääkärille. Tilapäisen hoidon järjestäminen on aina tilapäinen ja mahdollisimman lyhytaikainen toimenpide, jolla turvataan eläimen hyvinvointi siihen asti, kunnes asia on saatu ratkaistua, esimerkiksi omistaja tavoitettua ja eläinsuojelupäätös eläimen lopettamisesta kuulemisineen ja tiedoksiantoinen tehtyä.

Suurelaimille pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään riittävä hoito pitopaikassa esimerkiksi hankkimalla pitopaikkaan rehua tai hoitoa muualta. Jos eläintä ei voida jättää pitopaikkaan, voidaan tiedustella EHY ry:n mahdollisuuksia etsiä eläimelle tilapäinen sijoituspaikka. Jos tuotantoeläin siirretään, pitää muistaa huolehtia tarvittavien ilmoitusten tekemisestä eläinrekistereihin. Jos sopivaa sijoituspaikkaa ei löydy, eläin lopetetaan tai toimitetaan teurastettavaksi.

Eläinsuojelutarkastukselle voidaan kutsua mukaan poliisin edustaja. Jos tarkastuksen tekijälle syntyy epäily siitä, että eläinten omistaja voi käyttäytyä aggressiivisesti tai että käyntiin liittyy muita työturvallisuusriskejä, kutsutaan tarkastukselle aina mukaan joko toinen eläinlääkäri, terveystarkastaja tai poliisi. Poliisin edustaja voidaan kutsua mukaan myös silloin, jos jo ennen tarkastusta syntyy perusteltu epäily siitä, että tarkastus johtaa rikostutkintaan.

6.12.3. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset

Rauman kaupungin eläinlääkintähuoltoa koskevilla internet –sivuilla annetaan kaupungin asukkaille ohjeet eläinsuojeluilmoituksen tekemisestä. Sivulla ovat valvontaeläinlääkärin ja kunnaneläinlääkärien sekä poliisin yhteystiedot ilmoituksen tekemistä varten.

Epäilyyn perustuvien eläinsuojelutarkastusten tekemisestä vastaa ensisijaisesti valvontaeläinlääkäri. Valvontaeläinlääkärin ollessa lomalla tai muusta syystä poissa töistä, huolehtii kiireellisten eläinsuojelutarkastusten tekemisestä sopimukseen perustuen ensisijaisesti Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston valvontaeläinlääkäri. Jos hänkään ei pysty tarkastusta tekemään, huolehtivat tarkastuksen tekemisestä kunnaneläinlääkärit. Kiireellisessä tapauksessa kunnaneläinlääkäri peruu tällöin tarvittaessa kiireettömiä hoitoja koskevia ajanvarausaikoja. Kiireellisessäkin tapauksessa pyritään siihen, että tarkastuksen tekijänä ei ole sellainen

kunnaneläinlääkäri, jolla on kiinteä asiakassuhde eläinten omistajan tai haltijan kanssa. Kiinteänä asiakassuhteena pidetään esimerkiksi terveydenhuoltosopimusta tai usein, esimerkiksi vuosittain, tapahtuvia eläinlääkärikäyntejä. Tarvittaessa kiireellisen eläinsuojelukäynnin voi tehdä myös ympäristöterveydenhuollon johtaja, joka on koulutukseltaan eläinlääkäri, tai terveystarkastaja käynnin luonteesta riippuen.

6.12.4. Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Rauman alueella sijaitsevien eläintilojen ja eläinten lukumäärät sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan kohteiden määrät käyvät ilmi suunnitelman liitteenä olevasta resurssitarpeen kartoituksesta. Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisesti tavoitteena on tarkastaa luvan- ja ilmoituksenvarainen toiminta vuosittain. Suunnitelman liitteenä olevasta valvontakohdeluettelosta (liite 7) käyvät ilmi alueella sijaitsevat eläinsuojelulain 24 §:n mukaisesti ilmoitusvelvolliset valvontakohteet ja niihin suunnitellut tarkastukset. Tarkastuksista huolehtii valvontaeläinlääkäri.

Aluehallintovirasto on 12.5.2020 päivätyllä ohjauskirjeellä muistuttanut nautojen jaloitteluvaatimuksen noudattamisen valvomistarpeesta. Vuoden 2022 aikana tehdään ohjauskirjeessä annettun ohjeistuksen mukaiset tarkastukset raumalaisilla maitotiloilla

6.13. Eläimistä saatavat sivutuotteet

Sivutuotelain mukaisesti Ruokavirasto laatii valtakunnallisen valvontasuunnitelman. Kunnat huolehtivat suunnitelman mukaisten tarkastusten toteuttamisesta. Rauman kaupungin alueella tarkastuksista huolehtii valvontaeläinlääkäri.

Elintarvikehuoneistojen sivutuoteasetuksen mukainen valvonta pyritään tekemään elintarvikelain mukaisten valvontakäyntien yhteydessä.

6.13.1. Sivutuotteita käyttävät toimijat

Rauman kaupungin alueella ei ole voimassa olevia lupia haaskan pidolle eikä muita sivutuotteita käyttäviä toimijoita.

6.13.2. Sivutuotteiden hautaaminen

Kunnaneläinlääkärit välittävät tiedot vastaanottamistaan hautaamisilmoituksista valvontaeläinlääkärille, joka seuraa hautaamisilmoitusten tekemistä. Hautaamisilmoituksia ei Raumalla ole vastaanotettu. Vuonna 2021 tarkistetaan, onko nautarekisterin perusteella Rauman alueella haudattu tai epäilty haudatuksi nautoja. Jos nautoja on merkitty haudatuiksi, naudan omistajalta pyydetään asiasta selvitys ja tehdään tarvittaessa tarkastuksia sen selvittämiseksi, miten haudatuksi ilmoitettu eläin on hävitetty. Jos selvityksissä tai tarkastuksissa todetaan säädöksiä rikotun, tehdään asiasta esitutkintapyyntö poliisille. Asiasta ilmoitetaan myös aluehallintovirastoon ja Ruokavirastoon.

Ympäristölupamenettelyyn liittyviä lausuntoja annettaessa (esim. eläinsuojat) huomioidaan sivutuoteasetuksen vaatimukset.

6.14. Täydentävien ehtojen valvonta

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan keskeinen osa ovat viljelijöitä velvoittavat ns. täydentävät ehdot. Näiden ehtojen noudattaminen on EU:n viljelijöille maksamien suorien tukien ja EU:n osittain rahoittaman ympäristötuen, luonnonhaittakorvauksen ja eläinten hyvinvointituen maksamisen edellytyksenä. Tukivalvonta on ensisijaisesti aluehallintoviraston tehtävä.

Eläinsuojelupäätökset ja eläinsuojelutarkastusta tai elintarvikelain mukaista maitohygieniatarkastusta tai munantuotantotilan hygieniatarkastusta koskevat tarkastuskertomukset tehdään aina riittävän tarkasti, jotta aluehallintovirasto voi niiden perusteella tarvittaessa tehdä laajennuksia täydentävien ehtojen valvontoihin. Eläinsuojelupäätökset ja tarkastuksia koskevat tarkastuskertomukset toimitetaan aluehallintovirastolle tiedoksi viivytyksettä. Jos tarkastuksessa on havaittu seikkoja, jotka voivat aiheuttaa toimenpiteitä aluehallintovirastossa, pyritään asiakirjat toimittamaan aluehallintovirastolle viikon kuluessa tarkastuksen tekemisestä. Elintarvikelain mukaiset tarkastuskertomukset toimitetaan aluehallintovirastolle vain silloin, jos tarkastuksella havaitaan viitteitä epäkohdista täydentävien ehtojen noudattamisessa.

Valvontaeläinlääkäri ja kunnaneläinlääkärit osallistuvat mahdollisuuksien mukaan aluehallintoviraston järjestämiin koulutustilaisuuksiin, joissa käsitellään mm. täydentävien ehtojen valvontaa.

6.15. Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

6.15.1. Peruseläinlääkäripalvelu

Peruseläinlääkäripalveluun kuuluu kotieläinten sairaanhoito ja terveydenhuolto. Rauman kaupunki järjestää omana toimintanaan sekä raumalaisten kotieläinten että hyötyeläinten peruseläinlääkäripalvelun, joka käsittää myös kiireellisen eläinlääkäriavun antamisen virka-aikana.

Rauman kaupungin kunnaneläinlääkäreillä on puhelinaika arkisin klo 8.00 – 9.00. Puhelinaikana eläinlääkärit ajanvarausten lisäksi antavat ilmaiseksi eläinten omistajille tarvittavaa neuvontaa eläinten terveyteen ja sairauksiin sekä eläintenpitoon ja hyvinvointiin liittyen. Kiireellisissä tapauksissa eläinlääkäri voi tavoittaa myös muuna aikana jättämällä viestin matkapuhelimen vastaajaan. Eläinten hyvinvointiin liittyvää ja eläintautiepäilyjä koskevaa ilmaista neuvontaa antaa lisäksi virka-aikana valvontaeläinlääkäri. Valvontaeläinlääkäriin ja kunnaneläinlääkäreiden yhteystiedot on julkaistu mm. kaupungin internet –sivuilla.

Vastaanotoilla ei ole säännöllisesti avustavaa henkilökuntaa. Kunnaneläinlääkärit ovat käyttäneet avustajina mm. erilaisia harjoittelijoita. Avustavan henkilökunnan palkkaaminen on tarkoituksenmukaista, jos kaupunkiin saadaan suunnitelmien mukaisesti järjestettyä yhteisvastaanottoa kaikille kolmelle kunnaneläinlääkäriille. Tällöin yhden yhteisen avustajan palkkaaminen voitaisiin rahoittaa asiakkailta perittävillä klinikkamaksuilla, jotka eivät kolmen eläinlääkäriin vastaanotolla nousisi kohtuuttoman suuriksi. Yhteisten vastaanottoilojen rakentamista on käsitelty kohdassa 6.15.5.

Kunnaneläinlääkäreiden tehtäviin kuuluu eläinten lopettaminen tarvittaessa, esimerkiksi sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä. Kunnaneläinlääkärit voivat eläinsuojelullisista syistä lopettaa myös luonnonvaraisen eläimen. Tällaisessa tapauksessa kunnaneläinlääkäri laskuttaa toimenpiteestä ja tarvikkeista Rauman kaupunkia, joka laskuttaa kustannukset edelleen aluehallintovirastolta. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluu lisäksi kotieläimen terveydentilan toteaminen ja todistaminen kliinisen perustutkimuksen perusteella esimerkiksi vakuutusyhtiötä, vientiä, tuontia tai sisämarkkinakauppaa varten.

6.15.2. Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Kaikki raumalaiset nautatilat ovat solmineet terveydenhuoltosopimuksen kunnaneläinlääkäriin kanssa. Raumalla ei enää ole sikatiloja. Tiedossa ei ole yksityisiä palveluntuottajia, jotka tarjoaisivat Rauman alueella kotieläinten terveydenhuoltopalveluja. Tuotantoeläinten terveydenhuoltopalveluja on pystytty tarjoamaan kysyntää vastaavasti.

6.15.3. Kiireellinen eläinlääkäriapu

Virka-aikana kiireellistä eläinlääkäriapua antavat kunnaneläinlääkärit. Tarvittaessa eläinlääkäri siirtää tai peruu kiireettömän potilaan ajanvarauksen antaakseen kiireellistä eläinlääkäriapua.

Kiireellisen eläinlääkäriavun antamiseksi on järjestettävä jatkuva ympärivuorokautinen eläinlääkäripäivystys. Rauman eläinlääkäripäivystys on vuoden 2013 alusta järjestetty seutukuntaa vastaavalla päivystysalueella yhdessä Etelä-Satakunnan ympäristötoimiston (Eura, Huittinen, Kokemäki, Säkyliä) kanssa. Päivystyksessä annetaan kiireellistä eläinlääkäriapua virka-ajan ulkopuolella.

Alueen päivystykseen on varattu kuuden eläinlääkäriin työpanos. Päivystysvuorossa päivystää kerrallaan yksi eläinlääkäri. Päivystys on järjestetty sekapäivystyksenä siten, että vaativien pieneläinpotilaiden remittoinnista yksityisille päivystäjille klinikoille on sovittu suullisesti. Remittointia voidaan käyttää myös päivystyksen ruuhkautuessa. Remittointijärjestely on toiminut hyvin. Remittoitavia potilaita on ollut suhteellisen vähän. Saadun asiakaspalautteen mukaan eläinten omistajat ovat olleet tyytyväisempiä nykyiseen järjestelmään kuin aikaisempaan, kokonaan eriytettyyn päivystyspalveluun. Kiireellisen eläinlääkäriavun saaminen kaikkina vuorokaudenaikoina on toistaiseksi pystytty järjestämään. Yksityinen päivystysaikainen palvelutarjonta on lisääntynyt alueella.

Päivystysalueella on päivystysasiakkaita varten maksullinen päivystyspuhelinnumero, josta puhelu yhdistyy automaattisesti päivystäjälle eläinlääkäriin. Päivystävä eläinlääkäri kirjautuu päivystäjäksi soittamalla päivystyspuhelinpalveluun puhelimellaan ja antamalla pyydetyt tunnukset. Tässä yhteydessä edellinen päivystäjä saa tekstiviestin uuden päivystäjän kirjautumisesta. Edellinen päivystäjä ottaa yhteyttä seuraavaan tai ilmoittaa päivystysringin vastaavalle, jos uusi päivystäjä ei kirjaudu järjestelmään.

Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan tavoitteena tulee pitää päivystysten organisoimista vähintään maakunnan kokoisilla alueilla. Seutukuntatasoa voidaan soveltaa siirtymävaiheen ratkaisuna ja poikkeuksellisissa olosuhteissa. Valtakunnallisen ohjelman mukaan tavoitteena on myös keskittää pieneläinpäivystys maakuntatasolla yhteen, hyvin varustettuun pisteeseen. Päivystyksen uudelleen organisoimisen selvittämistä ei ole suunniteltu maakuntaudistuksen kaatumisen jälkeen.

Viikonloppupäivystykset on koettu raskaiksi, ja eläinlääkärit ovat satunnaisesti sopineet keskenään viikonloppupäivystysten jakamisesta kahdelle päivystäjälle. Päivystysringin työkokouksessa on marraskuussa 2020 sovittu, että vuonna 2021 ainakin alkuvuoden päivystyslistassa kaikki viikonloppupäivystykset jaetaan valmiiksi kahdelle eläinlääkäriin. Jos jakaminen koetaan kokeilun jälkeen hyvänä ratkaisuna, sitä jatketaan. Päivystysvuoroja tulee näin menetellen enemmän, mutta päivystysten rasittavuus vähenee. Lisäksi päätettiin selvittää mahdollisuuksia nykyistä suurempaan yhteistyöhön yksityisten eläinlääkäriasemien kanssa eläinlääkäripäivystyksen järjestämisessä.

6.15.4. Saatavuus- ja laatuavoitteet

Rauman kaupunki ei järjestä perustason ylittäviä eläinlääkäripalveluita. Kunnaneläinlääkärit huolehtivat näytteiden lähettämisestä alan laboratorioihin, jos näytteen tutkiminen ei onnistu vastaanotolla. Toimistos sihteeri voi avustaa kunnaneläinlääkäreitä näytteiden lähettämisessä.

6.15.4.1. Ajanvaraus

Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan ajanvaraukset yhteistoiminta-alueella tulee keskittää yhteen paikkaan, ja toiminta järjestää siten, että tietynä päivänä tietty eläinlääkäri tai tietyt eläinlääkärit ovat vastuussa kiiretapauksen hoidosta ja pääosa eläinlääkäreistä keskittyy

ajanvarausperusteiseen praktiikkaan. Rauman kaupungissa toiminta on toistaiseksi sijoittunut kahteen paikkaan. Tästä syystä valtakunnallisen valvontaohjelman mukainen ajanvarausten keskittäminen on vaikeaa toteuttaa, eikä sen järjestämiseksi ryhdytä toimenpiteisiin vuonna 2021. Ajanvarauksen järjestäminen suunnitellaan uudelleen, kun uudet kunnaneläinlääkäreiden yhteisvastaanottotilat valmistuvat.

Kukin kunnaneläinlääkäri huolehtii omalta osaltaan ajanvarauksesta ja varautuu kiireavun antamiseen myös virka-aikana. Jos kiireavun antaminen vie huomattavasti aikaa, kunnaneläinlääkäri peruuttaa tarvittaessa ajanvarausaikoja tai sopii potilaiden siirtämisestä toiselle kunnaneläinlääkärille, jos tämä on mahdollista.

6.15.4.2. Saatavuus

Eläinlääkintähuollon henkilövoimavarojen riittävyttä on käsitelty suunnitelman kohdassa 7.3.3

Valtakunnallisen ohjelman mukaan sairaskäynti- tai vastaanottoaika tulee pystyä järjestämään viikon sisällä tilauksesta, jos avun tarve ei ole kiireellinen. Kiireettömät terveydenhuolto- tai massatyökäynnit sekä terveille eläimille suoritettavat sterilisaatiot ja kastraatiot on lomakauden ulkopuolella voitava varata alle kolmen viikon ja lomakaudella alle kuuden viikon sisällä yhteydenotosta. Jos asiakas haluaa palvelut nimetyltä eläinlääkäriltä, saavat jonotusajat olla pitemmät. Saatavuustavoitteen seuraamiseksi ei Rauman kaupungissa ole luotu järjestelmää. Jos avun tarve ei ole kiireellinen, ei valtakunnallisen ohjelman tavoitteeseen aina päästä.

Valtakunnallisen ohjelman mukaan kiireellisen eläinlääkäriavun resurssit on mitoitettava siten, että apua on kaikkina vuorokaudenaikoina saatavissa kolmen tunnin sisällä tilauksesta 90 prosentissa tapauksista. Päivystysalueet on siten mitoitettava, että 90 % tapauksista päivystävän eläinlääkärin matka eläintenpitopaikkaan tai eläimen omistajan matka pieneläinvastaanotolle on alle sata kilometriä. Päivystysalueella ei ole järjestelmää, jonka avulla voitaisiin seurata sitä, kuinka nopeasti asiakas saa eläinlääkäriavun. Käsitelty on, että valtakunnallisessa ohjelmassa asetettu saatavuustavoite pystytään toteuttamaan. Päivystävän eläinlääkärin matka eläintenpitopaikkaan tai eläimen omistajan matka pieneläinvastaanotolle on alle sata kilometriä. Jos pieneläinpotilas kuitenkin remittoidaan päivystävälle yksityisklinikalle, on matka usein pitempi. Remittoitavien potilaiden osuus on ollut pieni.

Valtakunnallisen ohjelman mukaan kuntien olisi suositeltavaa subventoida sairaskäyntien ja terveydenhuoltokäyntien matkoista johtuvia kustannuksia. Kuntalaisten yhdenvertaisuus lakisääteisten peruspalvelujen käyttäjinä sekä eläinsuojelulliset syyt puoltavat subventioita. Subventointia varten on aikaisempina vuosina esitetty määrärahaa, mutta se on säästöpainoiden vuoksi jouduttu karsimaan talousarviosta. Taloudellisesta tilanteesta johtuen määrärahan varaamista tarkoitukseen ei ole esitetty vuodelle 2021.

6.15.4.3. Palautteen kerääminen ja valitusten käsittely

Asiakaspalautteen keräämistä on käsitelty suunnitelman kohdassa 2.7.

Eläinlääkintähuoltoa koskevat asiakasvalitukset ottaa yleisimmin vastaan joku kunnaneläinlääkäreistä. Jos kysymys on esimerkiksi väärinymmärryksestä tai vastaavasta ongelmasta, riittää valituksen käsittelyksi usein se, että eläinlääkäri keskustelee asiasta asiakkaan kanssa. Jos asiakas on edelleen tyytymätön tai asiaa ei saada riittävästi selvitettyä, ohjataan eläinlääkintähuoltoa koskevat asiakasvalitukset ympäristöterveydenhuollon johtajalle. Rauman kaupungin internet –sivuilla on myös mahdollisuus jättää palautetta kaupungin palveluista.

Jos asia ei ratkea keskustelemalla tai jos asiakkaalla on asian suhteen korvausvaatimuksia, ympäristöterveydenhuollon johtaja pyytää valituksen ja mahdollisen korvausvaatimuksen

kirjallisena. Ympäristöterveydenhuollon johtaja laatii asiakkaalle kirjallisen vastauksen. Korvausvaatimukset ja asian luonteesta johtuen tarvittaessa myös valitus viedään sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsiteltäväksi. Tällöin ympäristöterveydenhuollon johtaja laatii asiasta ehdotuksen, joka toimitetaan valiokunnan esittelijänä toimivalle sosiaali- ja terveysjohtajalle. Jos kyseessä on korvausvaatimus, pyytää ympäristöterveydenhuollon johtaja tarvittaessa Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta kannanoton asiaan ennen ehdotuksen tekemistä. Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta toimii maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa ja antaa lausuntoja siitä, onko eläinlääkärin menettelyssä ollut mahdollisesti kyse hoitovirheestä. Lausunnossa voidaan ottaa kantaa myös siihen, perustaako virhe vahingonkorvausvastuun. Lausunto ei ole sitova, eikä siinä oteta kantaa vahingonkorvauksen määrään. Vahingonkorvausasia voidaan lausuntomenettelystä riippumatta saattaa yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Lausunnosta peritään käsittelymaksu lausunnonpyytäjältä. Jos lausunnonpyytäjänä on Rauman kaupunki, on käsittelymaksun suuruus 300 €.

Asiakkaalle voidaan tilanteen mukaan antaa myös tietoa hänen oikeudestaan tehdä vapaamuotoinen kirjallinen kantelu läänineläinlääkärille tai valitus kuluttajariitalautakunnalle. Läänineläinlääkäri pyytää yleensä kantelun saatuaan asiasta kantelun kohteena olevan eläinlääkärin vastineen. Jos eläinlääkärin todetaan syyllistyneen virheeseen, voidaan hänelle antaa huomautus tai varoitus. Vakavien tai usein toistuvien virheiden johdosta läänineläinlääkäri voi esittää Ruokavirastolle praktiikkaoikeuksien poistamista eläinlääkäriltä. Läänineläinlääkäri ei voi määrätä asiakkaalle rahallista korvausta. Kantelun tekeminen on maksutonta. Kuluttajariitalautakunta pyytää molemmilta riidan osapuolilta mielipiteet asiassa ja antaa asiasta lausunnon. Lautakunnan päätökset ovat suosituksia, mutta niitä noudatetaan hyvin, noin 80 %:ssa tapauksista. Käsittelyaika on muutamasta kuukaudesta reiluun vuoteen. Sekä kantelun tekeminen että kuluttajariitalautakunnalle valittaminen ovat maksuttomia.

Rauman kaupungilla on julkisyhteisön vastuuvakuutus, jonka vakuutusmäärä on 7 500 000 euroa henkilö- ja esinevahingossa sekä 1 000 000 euroa taloudellisessa vahingossa. Vakuutuksen omavastuu on 2 000 euroa jokaisessa vahingossa. Kaupungilla on myös julkisyhteisön hallinnonvastuuvakuutus, jonka vakuutusturva kattaa myös ympäristöterveydenhuollon johtajan, valvontaeläinlääkärin ja kunnaneläinlääkärit. Vakuutusmäärä on 250 000 euroa yhden vakuutuskauden aikana todetuissa taloudellisissa vahingoissa ja omavastuu 2 000 euroa jokaisessa vahingossa.

6.15.5. Toimitilat

Kaupungilla on vastaanottotilat yhdelle kunnaneläinlääkärille osoitteessa Lensunkatu 9 ja kahden kunnaneläinlääkärin yhteisvastaanotto Uotilan kaupunginosassa osoitteessa Kentäntie 2. Vuoden 2022 aikana rakennetaan ja otetaan käyttöön uudet yhteisvastaanottotilat osoitteeseen Lensunkatu 9. Yhteisvastaanoton valmistumisen jälkeen Uotilan vastaanotosta luovutaan.

Eläinlääkärivastaanottotilojen siivous, kunnossapito, jätehuolto ja vartiointi on järjestetty kaupungin toimesta.

6.15.6. Välineresurssit

Eläinlääkärivastaanottojen varustus käsittää kaikki valtakunnallisessa valvontaohjelmassa luetellut välineet lukuun ottamatta hevosen kaatovälineitä. Vastaanotoille on vuonna 2020 hankittu laitteistot verinäytteiden tutkimista varten. Hevosen kaatovälineiden tarve on koettu vähäiseksi. Röntgenlaitetta ei vastaanotoilla ole.

6.16. Seuranta, arviointi ja raportointi

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suunnitelma hyväksytään sosiaali- ja terveysvaliokunnassa osana ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa. Hyväksytty suunnitelma tallennetaan VYHAan. Suunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon vuodelle 2020 laaditun suunnitelman toteutumisen arviointi.

Suunnitelman toteutumista seurataan eläinlääkintähuollon työkokouksissa. Suunnitelman toteutumisen arviointi käsitellään lautakunnassa vuoden 2023 alussa. Arviointiin liitetään valtakunnallisen ohjelman edellyttämällä tavalla tilasto, josta ilmenevät ainakin sairaskäyntien, terveydenhuoltokäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät eriteltynä virka-aikaisiin ja päivystysaikaisiin käynteihin. Tilastotietoja saadaan mm. Provet –ohjelmiston yhtymäraportista. Toteutumisen arviointi tallennetaan VYHAan ja se huomioidaan vuoden 2024 suunnitelmaa laadittaessa.

Jos aluehallintovirasto arvioi suunnitelman, otetaan arvioinnin tulokset huomioon seuraavan suunnitelman laatimisessa.

Tavoitteet

- Osallistutaan eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan valtakunnallisten tietojärjestelmien kehittämistyöhön voimavarojen puitteissa
- Toteutetaan pakollisiin salmonellavalvontaohjelmiin kuuluvat valvontakäynnit
- Toteutetaan toimeksiantojen mukaan valtakunnalliseen eläintautien seurantaan kuuluvat näytteenotot
- Toteutetaan liitteen 7 mukaiset luvan- ja ilmoituksenvaraisten kohteiden tarkastukset.
- Tarkastetaan nautojen jaloitteluvaatimusten toteutuminen raumalaisilla maitotiloilla
- Toteutetaan mahdolliset sivutuotelain mukaiset tarkastukset valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti